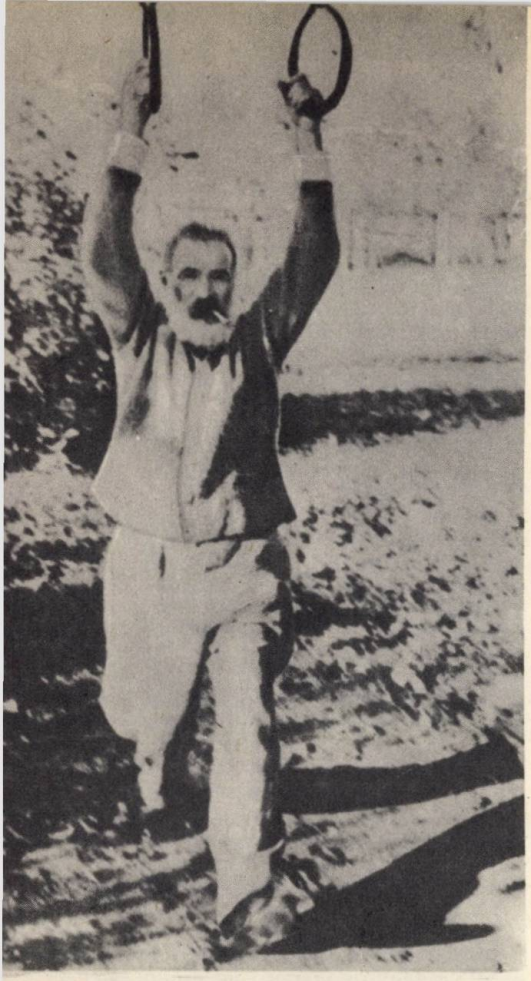

Brâncuşi făcînd gimnastică la inele (1937)

aceste date biografice, gîndindu-ne la felul de viaţă de atunci al sătenilor din Gorj, la cadrul social şi estetic al Hobiţei. Să evocăm casa natală cu înfăţişarea ei, cu activitatea şi obiceiurile ei. Să ne gîndim la mobilierul dintr-însa. Un mobilier simplu şi cerîndu-şi podoabe potrivite. Din casa părintească nu puteau lipsi patul cu perine brodate şi covoare împăturite, nici covoarele de perete sau ştergarele de la ferestre — toate cu motive decorative: flori, frunze, păsări stilizate sau figuri geometrice. Lada de zestre, în care se păstrau costume de sărbătoare, ce uneori trec din generaţie în generaţie, era şi ea împodobită fie cu crestături, fie cu picturi în acelaşi stil al locului şi al ţării. Războiul de ţesut era la loc mai luminat. Soba de cărămidă, spoită cu var, se afla în colţul din spre uşă. Masa pentru cină era joasă, rotundă, iar scăunaşele din jurul ei — tot joase şi fără spetează. Ulcioarele şi strachinele smălţuite purtau şi ele flori, păsări şi peşti sau jocuri de romburi. Vatra, unde se gătea, avea agăţat ceaunul de mămăligă şi în preajmă tot soiul de unelte.

Obiectele acestea îşi aveau rostul lor, erau funcţionale şi, totodată, prin proporţiile lor, prin felul de tratare al materialelor respective, prin via şi armonioasa lor împodobire, dovedeau un autentic simţămînt artistic. Este o caracteristică a poporului român că, din vechi timpuri, el a îmbinat utilul cu esteticul şi că, în condiţiile modeste ale existenţei sale, înfrumuseţa pînă şi cele mai uzuale şi prozaice obiecte. De la lingura de lemn şi de la strachina de lut şi pînă la covoare şi costume se invederează predilecţia pentru decorativitate. Prin culori vii şi armonioase, prin ornamente sobre, evitînd aglomerarea şi încărcarea, prin procedeul stilizării, arta populară românească şi-a dobîndit originalitatea, integrîndu-se în viaţa colectivităţii şi totodată oglindind-o.

În tratarea lemnului, a ţesăturilor şi a lutului ars şi smălţuit şi-au încercat puterile şi priceperea, cel mai mult, meşterii din popor. Sub ochii micului Brâncuşi, el însuşi dintr-un neam de prelucrători ai lemnului, arta populară a locului se făurea mereu, continuîndu-se o veche tradiţie şi aducînd unele înnoiri. El avea sub ochi pridvoare cu stîlpi de lemn ciopliţi şi împodobiţi cu diferite motive decorative. Preţioasă este mărturia Carolei Giedion-Welcker, căreia sculptorul i-a povestit multe din întîmplările vieţii şi din gîndurile şi simţămintele sale, şi anume că, fiind copil, Brâncuşi îşi tăia, în casa părintească, jucării din lemn.

Acestea desigur că au anticipat modelarea figurinelor din humă pe malurile Bistriţei gorjene. Dar nu şi oamenii de zăpadă cu care probabil şi-a început deprinderea de a modela. De la figurile de zăpadă la păpuşile de lemn şi la figurinele de lut s-a petrecut deja o diferenţiere rudimentară de mijloace şi prin ele micul artist şi-a avut primele satisfacţii de „creator". Sculptoriţei Irina Codreanu şi compozitorului Marcel Mihalovici, sculptorul le-a povestit despre modelările în omăt şi totodată le-a mărturisit că „imaginea acestor sculpturi în zăpadă îngheţată, ale copilăriei, l-a urmărit întreaga viaţă". Sculpturile de zăpadă erau prima afirmare a darului de înfăptuire, a obiectivării imaginaţiei şi asemenea isprăvi minunează întotdeauna pe copii, mîndri că îşi dovedesc prin ceva concret existenţa.

De asemenea, în regiunea sa, folclorul este foarte bogat și în muzică, și în poezie, în balade și basme, punînd în joc sentimente și viziuni caracteristice, implicînd o filozofie asupra vieții și morții, o adîncă legătură cu natura, o atitudine de umanizare a stîncilor, arborilor și animalelor. În balade și cîntece de dragoste, oamenii își spuneau arborilor, florilor, animalelor păsurile, suferințele, răzvrătirile, dorurile și năzuințele. Tradiția păstorească a prilejuit crearea splendidei balade a Mioriței.

Avîndu-și obîrșia în Moldova, balada Mioriței s-a răspîndit în întreaga țară și desigur că Brâncuși a auzit-o, ca și atîtea alte balade cu marile coordonate ale existenței, cu dragostea de viață și natură, cu neînfricarea în fața morții sau cu preamărirea virtuților și eroismului popular. Prin Gorj, răspîndire mare aveau cîntecele amintind pe pandurii de la 1821 — „Visul lui Tudor Vladimirescu" și „Cîntecul Jianului", căpetenie de haiduci.

Un ethos al adevărului și dreptății, al combaterii răului și nedreptății, al iubirii și duioșiei se desprinde din poezia populară

Brâncuși a ajuns la o filozofie a sa, crezînd în viață, în datoria de a crea și de a fi cît mai uman. El a avut mereu conștiința marilor valori: adevărul, binele, frumosul și de aceea viața lui a fost pe cît de vrednică, pe atît de luminoasă și armonioasă.

Revenind la copilăria sa de la Hobița, unde se află rădăcinile viziunii lui despre lume și despre artă, trebuie să mai amintim modul de participare a lumii sale și a lui însuși la fenomenele vieții. Pentru toți oamenii, copilăria este perioada minunării în fața fenomenelor mari și mici, de la sclipirea razelor de soare la prezența florilor și de la activitatea din jur la prezența obiectelor. Familiarizarea cu lumea începe prin minunare, prin uimirea pricinuită de primele percepții, prin răsunetul mai puternic și mai gingaș pe care-l au imaginile lumii și cuvintele auzite de la cei din preajmă. Cu toții ținem minte cum anumite forme, culori și cuvinte răsunau mai puternic și cu nuanțe de fabulos în mintea noastră de copii, trezind tot felul de presupuneri, întrebări și imagini de basm. La țară însă, oricît de aspră și de dură ar fi fost odinioară viața, obiectele, vietățile și întregul cadru natural erau deosebit de sensibilizate, aveau ceva din animismul totodată naiv și poetic al basmelor, ceea ce nu excludea spiritul practic și o orientare foarte precisă, care și ele veneau timpuriu în experiența oamenilor. Copiii de țăran trec repede de la basme la activitatea practică, de la contactul cu natura la relațiile sociale, fiind puși de mici la treabă, fie acasă, fie în sînul naturii. Și poate că neterminînd cu visurile și bas-

mele, cînd trec la îndeletnicirile practice, ei le îmbină mai îndelung.

Desigur că şi la ţară există categorii de firi, temperamente şi înclinaţii. Şi pe vremea lui Brâncuşi existau copii care primeau drept ceva firesc şi uzual bunurile naturii şi cele făurite de mîna omului, pe cînd alţii simţeau în toate şi mai ales în înfăptuirile umane felurite taine şi gînduri, care-i minunau şi îi îndemnau la înţelegerea şi reluarea procesului de creare. Dacă nici în anii maturităţii şi ai bătrîneţii Brâncuşi nu a încetat de a se minuna în faţa marilor şi micilor fenomene ale existenţei, cu atît mai mult în copilărie, peripeţiile şi contactul cu oamenii, cu obiectele, cu natura au fost însoţite de uimire, de minunare, de curiozitate.

O fire ca aceea a lui Constantin Brâncuşi a trebuit să perceapă lucrurile cu un fior liric, cu iscodiri îndreptate spre taina prezenţei şi alcătuirii lor, cu fabuloase prelungiri şi îmbinări în imaginaţie şi vis. Poate că din copilărie şi-a închipuit el cum stîlpii de lemn ai pridvoarelor se ridicau în înaltul cerului, de unde pogorau şi păsările măiestre, menite să oblăduiască pe cei în suferinţă sau cu piedici în dragoste. Poate că vedea porţile curţilor mărindu-se aşa ca să cuprindă crestele Carpaţilor.

Pentru firile imaginative şi duioase, înseşi orătăniile din curte, vitele din grajd, oile duse la păscut şi păsările cerului au rosturi mai mari (şi uneori miraculoase) decît cele uzuale. Cîntatul cocoşului, apariţia oului în cuibar, nechezatul calului devin acte năzdrăvane, episoade de basm şi poezie, ca să nu mai stăruim asupra ritualurilor, ceremoniilor, datinelor cu mai vădite aspecte fabuloase pentru minţile încă nedeprinse cu ordinea şi rutina cotidianului. Carola Giedion-Welcker a consemnat în monografia *Brâncuşi* mărturisirile sculptorului cum că, în tinereţe, el iubea animalele şi le observa, îngrijind zilnic de ele şi mîngîindu-le.

În ceramica oltenească, peştii, raţele, cocoşii, apar frecvent şi strachinile olarilor de la Horez au putut lesne ajunge în casa părintească.

Pe la vîrsta de unsprezece ani, totuşi orizontul acesta hobiţean îi părea viitorului sculptor prea restrîns. Dorea să privească prin alte porţi. Stăpînit de „dorul de ducă", Constantin fuge de acasă, poate cu acel sentiment exprimat de un bard popular:

N-a şti nime că m-am dus,
Numa m-or vedea că nu-s.
Sus e cerul, largă-i lumea,
Bine c-a-nfrunzit pădurea.

Surpriză mare pentru maică-sa nu a putut fi fuga aceasta. După spusele, relevante, ale bătrînului Vasile Blendea-Trifu, prietenul din copilărie, Maria Brâncuşi presimţea că fiul ei nu se va statornici în Hobiţa. Mamă-sa îi zicea că nu se va pripăşi multă vreme prin locurile natale. De unde prevestirea aceasta? Mama îi ghicise firea mai cercetătoare, stăpînită de demonul curiozităţii, predilecţia pentru explorări mai vaste ale realităţii. Simţise că, pentru fiul ei, lumea nu se mărginea la Hobiţa.

Desigur că în prevestirile mamei intraseră nu numai judecăţi asupra firii şi înclinaţiilor băiatului, ci şi conştiinţa că existau nemulţumiri faţă de felul în care se purtau cu dînsul unii fraţi mai mari. Apoi, în acea parte a României, Oltenia, se îndătinase exodul tineretului către oraşe. Mulţi pui de olteni plecau la oraş pentru a-şi îmbunătăţi traiul, făcîndu-se vînzători de fructe şi de legume sau băieţi de prăvălie.

Fuga de acasă a viitorului sculptor nu a constituit o excepţie în părţile acelea. Cum nici mersul pe jos pînă la Tîrgu-Jiu, unde Brâncuşi a ajuns prima dată prin 1887 sau 1888, nebănuind nici el că peste o jumătate de veac va înălţa acolo un ansamblu de monumente ce îi va spori faima în lume.

Datele privitoare la timpuriile sale experienţe sînt destul de vagi, deoarece el nu le-a dat o deosebită importanţă. Lui Brâncuşi îi plăcea să povestească şi în ţară, şi la Paris, întîmplările din viaţă, dar de obicei acelea care aveau semnificaţie sau măcar haz. Cînd povestea, nu se exprima ca un istoric, oferind date precise, ci trata faptele biografice ca pe un plan de legendă şi drept crîmpeie din încercările şi suferinţele peste care a trecut. De aici şi dificultatea de a stabili o cronologie precisă pentru unele întîmplări şi fapte din viaţa sa.

Unii biografi dau prima fugă din Hobiţa la vîrsta de nouă ani, alţii la vîrsta de unsprezece, fiind mai plauzibilă aceasta din urmă, şi ea destul de timpurie. Despre şederea la Tîrgu-Jiu ca ucenic la o boiangerie, ţinută de un fost sătean de prin părţile de unde venise şi băieţandrul, s-a scris mai de curînd, reconstituindu-se atmosfera şi condiţiile de lucru. Era, firește, o boiangerie primitivă, dar şi aici băieţandrul şi-a dovedit destoinicia. Cît a lucrat ca ucenic acolo, nu ştim. Pesemne că, socotindu-l prea fraged pentru meseria de vopsitor şi dorindu-i o soartă mai bună, Maria Brâncuşi a venit la Tîrgu-Jiu şi l-a luat acasă. Nu pentru a-l ţine mereu în sat, căci ea dorea să-l dea la studii. Deocamdată, l-a încredinţat fratelui vitreg Ion, poreclit Ghijdea, făcîndu-l ucenic la mica-i prăvălie din sat. Fratele se ocupa şi cu plugăria şi cu negoţul.

Probabil că nu s-a împăcat cu fratele vitreg şi nici cu noua-i situaţie. Fire independentă şi hotărîtă, Constantin ţinea să-şi

croiască drumul său. După o bucată de vreme petrecută la Hobița, pleacă din nou, dar acum în altă direcție. Nu se încumeta a merge pînă în capitala țării. O ia pe jos, trece Oltul și coboară spre Slatina, unde se angajează ca argat la o cîrciumă din apropierea gării. Nu rămîne decît cîteva luni acolo, iar cu banii strînși anevoie,se hotărăște, de data aceasta, să ia trenul. Încotro? Șovăie între Pitești și Craiova și își rezolvă dilema, dînd cu banul într-o zi socotită fastă. Îi iese Craiova.

Craiova este locul unde — după alte grele încercări și îndelungată răbdare — își va vădi mai manifest înclinația către artă și se va bucura de primele îndrumări ca sculptor. Acolo va realiza, printre altele, o lucrare devenită piesă de muzeu: capul împăratului *Vitelius*. Dar aceasta va fi la capătul experiențelor de la Craiova, care țin vreo șapte-opt ani, încheindu-se în 1898, la vîrsta de douăzeci și doi de ani.

Drumul nu i-a fost ușor și pentru a lua cunoștință de propriile-i posibilități ca artist i-au trebuit ani de aprigă muncă în alte direcții, ani de răbdare și de privațiuni, care de altfel nu se vor termina nici la Craiova și nici la București.

A atras atenția datorită unei fapte neobișnuite și care ținea de iscusința sa generală, iscusință însă de meșteșugar al lemnului, de artizan, iar nu de artist propriu-zis. Ne referim la construirea viorii, fapt care a uimit pe mușteriii cîrciumii unde servea ca băiat de prăvălie. Această „performanță", precedată poate și de altele, dar neluate în seamă, a fost hotărîtoare pentru soarta sa. Datorită viorii, și-au dat seama cîțiva oameni că au în fața lor un tînăr cu daruri excepționale și care merită o educație de specialitate. Încă nu atrăsese atenția ca sculptor, deși, după mărturisirile căpătate recent de la Pești̦eni și Hobița, adolescentul continua să modeleze și la Craiova figurine de lut. Nu acestea l-au scos din anonimat, ci confecționarea viorii, fapt mai neobișnuit și mai izbitor pentru cei care frecventau localul unde servea Brâncuși.

Construirea viorii a trebuit să fie cel mult cu un an școlar înaintea intrării sale la Școala de arte și meserii din Craiova. Cum la numita școală el a intrat la vîrsta de optsprezece ani.trecuți, adică în anul 1894 — aceasta este o dată certă — confecționarea viorii a avut loc pe la șaptesprezece — optsprezece ani.

Cum și-a trăit primii patru ani de ședere la Craiova, unde pare-se că a venit la vîrsta de patrusprezece ani, deci pe la 1890, se știe în linii mari, fiind vorba de un trai aspru, în cuprinsul căruia Brâncuși și-a dovedit tăria sufletească, bunătatea și voioșia firii sale, năzuința către sculptură și iscusința de artizan al lemnului.

În dezvoltările biografice, întreprinse recent, V.G. Paleolog amintește că, în primii doi ani de la Craiova, Brâncuși a servit la restaurantul și magazinul cu băuturi spirtuoase al fraților Spirtaru, aflat în Piața Gării. „Închideam la unu noaptea — povestea Brâncuși bunului prieten — după trecerea ultimului tren și trebuia să fim deschiși pentru personalul de 4,37. Am fi găsit noi trei-patru ore de somn liniștit, dar aceasta nu se putea, căci, începînd de la trei dimineața — mai ales iarna — birjarii băteau cu codiriștile biciuștilor în obloane cerîndu-ne să deschidem ca să se desmorțească cu țuică fiartă ori cu vin cald, peste care trebuia să plutească și o feliuță de lămîie".

Probabil că pe la șaisprezece ani a schimbat cîrciuma din fața gării pentru un local vestit din centrul Craiovei. Astfel a ajuns adolescentul la băcanul și bodegarul Ion Zamfirescu. Prăvălia lui Ion Zamfirescu avea dever mare și deci îndatoririle tînărului ucenic erau foarte obositoare. Magazin cu coloniale și delicatese și bodegă cu vinuri și băuturi spirtoase — cum se intitula în limbajul vremii — prăvălia aceasta cerea ucenicilor să servească drept ospătari, drept comisionari care să ducă acasă la clienți diferite alimente, să țină curățenia localului și uneori să îngrijească de butoaiele cu vin și cu alte băuturi, fiind vorba nu numai de pritocirea vinului, ci și de tratarea butoaielor cu foi de trandafir, spre a da „buchet" lichidului.

V.G. Paleolog a reconstituit din propriile amintiri şi din cele auzite de la sculptor atmosfera în care băiatul de prăvălie şi-a lărgit relaţiile cu diferiţi meseriaşi, s-a împrietenit cu unii mai de vază, căutînd să le afle taina iscusinţei şi să se ia la întrecere cu ei. Se pomenesc numele lui Livadaru, calfă a tapiţerului venit de la Viena, Ratz, şi al lui Cărămidă, calfa fabricantului de perii Grecescu, precum şi de un strungar în lemn, care avea atelierul lîngă acela al perierului.

Legături de prietenie a întreţinut şi cu un băiat de la ţară, originar tot din Gorj şi căruia mai tîrziu îi va face portretul. Ne referim la Ion Gheorghe Ciobanu şi care, luîndu-şi numele de Georgescu după tată şi la Craiova zicîndu-i-se „Gorjanul", a devenit Ion Georgescu-Gorjan. Era originar din satul Godineşti, situat la 15 km de Peştişeni şi mai vîrstnic cu şapte ani decît Brâncuşi. S-au cunoscut cînd unul lucra la cîrciuma lui Zamfirescu, iar celălalt era vînzător într-o prăvălie de manufactură. Prietenia s-a închegat pe temeiul provenienţei de pe aceleaşi meleaguri, fapt care leagă mai ales pe aceia aflaţi în situaţii similare şi dînd lupta cu viaţa. Brâncuşi a locuit cîtva timp la Ion Georgescu-Gorjan, cînd acesta era prim-vînzător la magazinul de manufactură al lui Ghiţă Ionescu.

În contact cu tineri muncind din greu şi mai cu seamă cu acei buni meseriaşi, în frunte cu calfa lui Ratz, tînărul Anton Livadaru, şi-a început fiul ţăranilor din Peştişeni educaţia orăşenească şi trecerea spre un artizanat mai complex. Se va întreţine de pe urma muncii de ucenic la prăvălie, dar, departe de a se rezuma la aceasta, în el se trezeşte artizanul citadin cu năzuinţe spre artă şi intelectualitate. Construirea viorii nu a fost însă o ispravă neorganică, un capriciu venit din senin. Brâncuşi a luat viaţa în serios încă din anii fragezi şi a absorbit şi la ţară, şi la oraş cît mai multe cunoştinţe. Şi din contactul cu meseriaşii pe care îi vedea la cîrciuma lui Ion Zamfirescu sau îi vizita în timpul liber, la atelierele unde lucrau, şi din cele petrecute mai tîrziu se invederează spiritul cercetător al lui Brâncuşi, dorul de învăţătură, curiozitatea în faţa oricărei înfăptuiri manuale şi spirituale. Seriozitatea în faţa vieţii, spiritul de aplicaţie, disponibilitatea către învăţătura practică l-au caracterizat încă din anii umilelor îndeletniciri de la Craiova. Dar pentru a înţelege evoluţia sa excepţională, mereu practică, dar şi spirituală trebuie să ţinem seama de conjugarea mai multor factori, nu numai de prezenţa izolată a vreunui imbold venit din contactul cu Livadaru, Cărămidă şi cu alţii. Trebuie să punem la socoteală tradiţiile moştenite din sat şi în familie, să ne gîndim la acel geniu al făcutului lucrurilor cu propria mînă şi cu iscusinţa minţii. Nu şi-a părăsit nici la Craiova cuţitaşul cu care îşi făcuse jucării de lemn în copilărie şi cu care poate îşi mai tăia şi împodobea fluiere.

„Eu şi cu căţaua"

PATRU FABULE de AUREL BARANGA

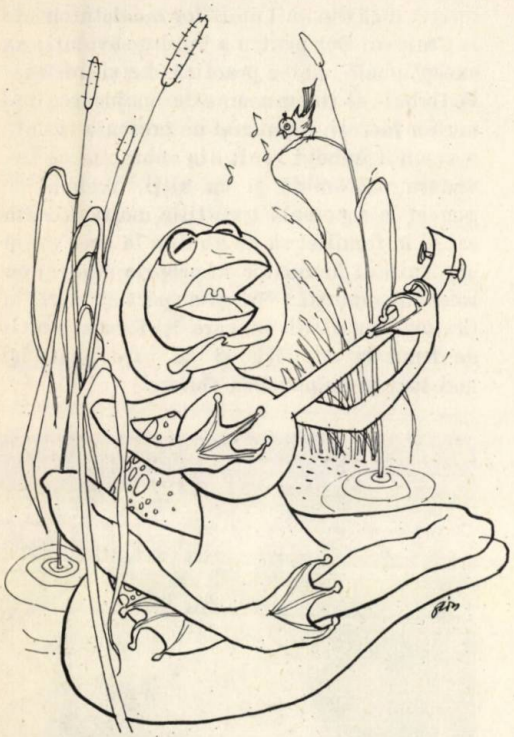

FABULA INGRATITUDINEI

Cucul leneș și hain
Puse ou-n cuib străin
Și se vaită în aprilie
C-a rămas fără familie
Și se plînge ca netotul
Că l-a părăsit nepotul
Țipă, urlă: „cu-cu, cu-cu"
Și e „fără" ca năucul,
Singur-cuc, pustiu, stingher,
Ce MORALĂ
să-i mai cer?

FABULĂ MUZICALĂ

Înflorată cum e fota
Beată-i pasărea de cîntec...
— „Au, de unde scoate nota,
Din gîtlej, din cioc, din pîntec?"
Se întreabă
Ca o babă
Broasca, iazma iazului
Arhi-baba jazului,

— „Ori ca vals, ori ca cadril
N-are cîntăreața stil,
Ori că-i lied, ori că e tril,
N-are pasărea, profil,
S-o ascult mă prinde si-la
S-o aud m-apucă mi-la
Să v-arăt eu o cîntare
Și arpegii si-mi-la-re
Zise broasca jos în baltă
Pe cînd pasărea-n azur
Scoase nota cea mai-naltă
Încîntînd văzduhul pur.

Înflorată cum e fota
Nu știu cum îi vine nota:
Din gîtlej, din cioc, din pîntec,
Mă abțin să cercetez
Mulțumit ca să notez
Că
MORALA
...e cu cîntec!

UMOR

ÎNTÎMPLARE CU ROBOȚI

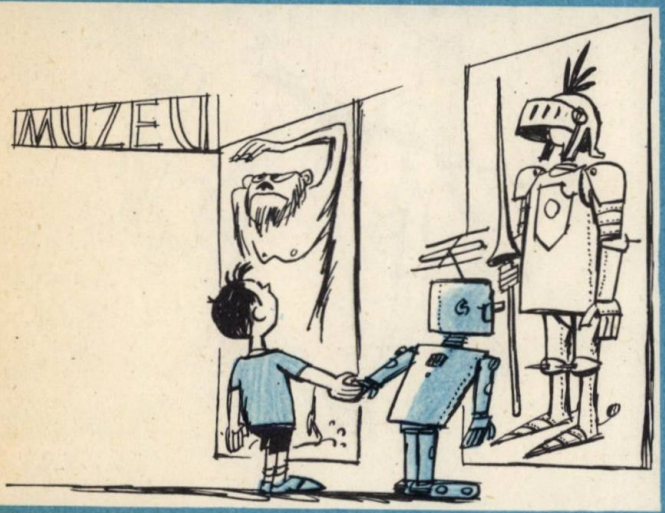

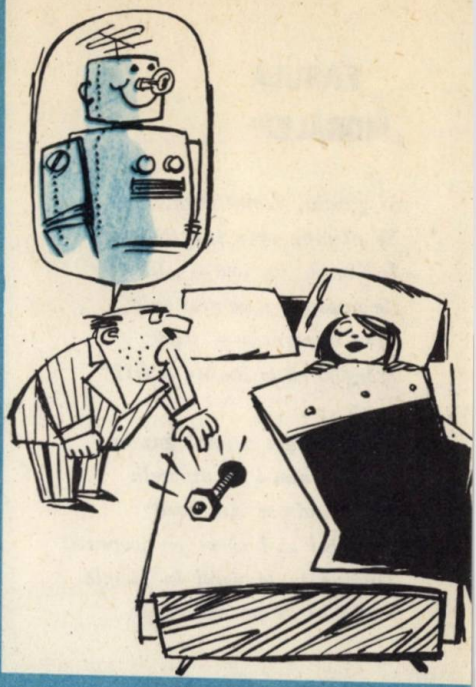

Desene de A. POCH

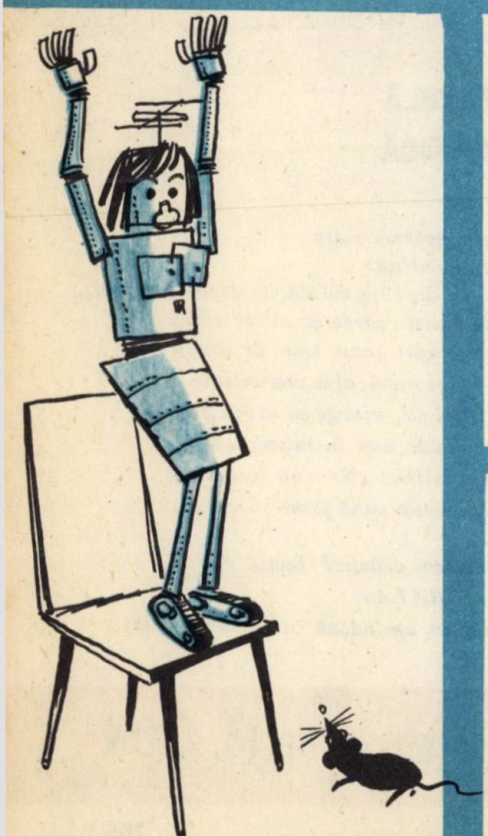

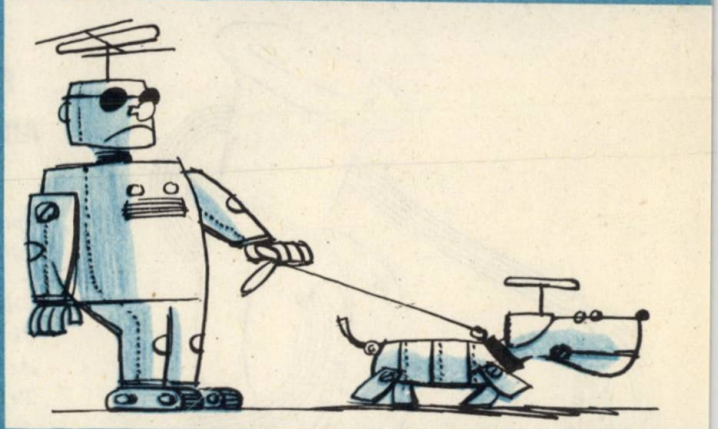

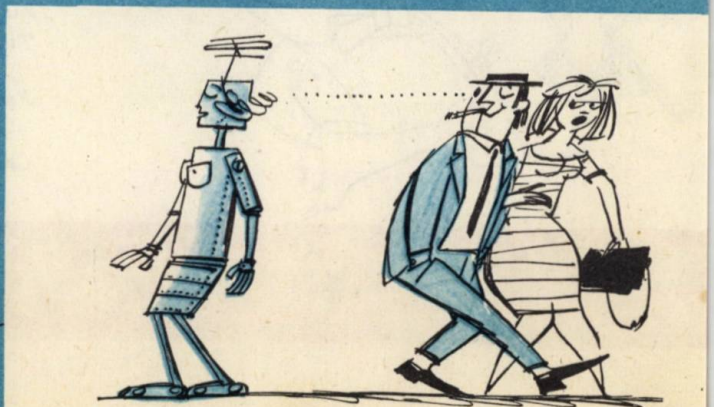

FABULA „MORALEI“

Şi gazela, domnişoara,
Se plimba prin junglă, seara.
Întîlneşte un leu — „Duduie
Ce pantofi, şi ce mai cuie,
Sînt dezabuzat şi trist
Mergem să te fac un twist?“

Îi răspunde atunci gazela
Împingîndu-l cu umbrela
Şi roşindu-se sub fard:
— „Vrei să-l chem pe leopard?
Dumneata te porţi în junglă
Parcă-ai fi pe bulevard...“

Are Chira socoteală:
Ce fac cei de la
„MORALĂ“ ?

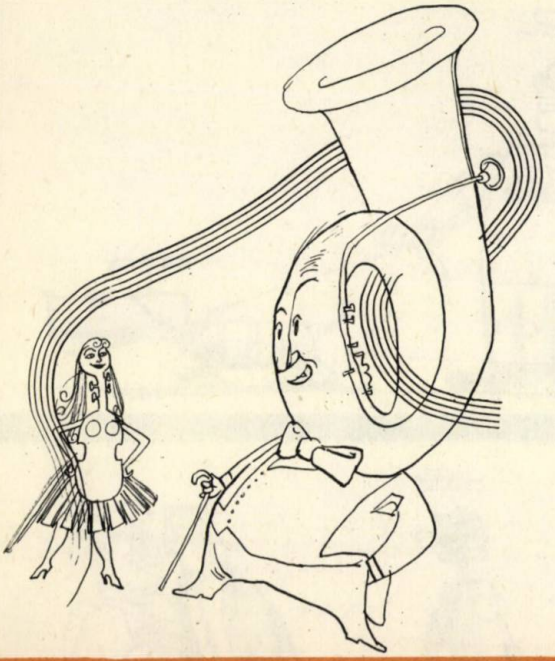

FABULĂ ACUSTICĂ

Spuse goarna mare
Către violină:
— „Te depling surată, te depling vecină,
Cele patru coarde cu al lor căluş
Sînt condiţionate toate de arcuş.
Ai o voce mică, abia presimţită
Pe cînd eu, ajunge ca să fiu stîrnită
Şi se-aude tare în întreaga sală!“
Zise violina: „Nu-i un lucru nou
Tinicheaua sună şi-are şi ecou“.

Fenomen acustic? Lecţie de
MORALA?
Cred că amîndouă în măsură egală.

ilustrate de M. GION

OAMENI DE SEAMĂ ÎN ANECDOTĂ

GERHARDT HAUPTMANN aflîndu-se la Veneţia a intrat într-un magazin de anticariat.

— Îmi place acest ulcior — se adresă marele dramaturg anticarului — cît costă?

— O, e o piesă rară — răspunse acesta. Costă 6000 de lire. Pentru dumneavoastră însă, stimate maestre, sîntem gata să vi-l dăm cu 4 000 de lire. Aceasta pentru că ne-aţi onorat cu vizita dumneavoastră.

Măgulit, Hauptmann plăti zicîndu-şi: „Uneori nu e rău de loc să fii renumit".

El rugă ca ulciorul să-i fie trimis la hotelul la care a tras.

— Pe ce nume? îl întrebă amabilul anticar.

★

O REVISTĂ LITERARĂ engleză s-a adresat mai multor dramaturgi cu rugămintea să numească o sută din cele mai bune piese. Oscar Wilde a arătat în răspunsul său că nu poate da răspuns la această anchetă a ziarului întrucît personal nu a scris atîtea piese.

★

PE O STRADĂ DIN BERLIN, o foarte populară actriţă a vremii, Claire Waldolor, care se considera încă destul de tînără, fu întrebată de un tînăr filfizon.

— Bunicuţo, spune-mi te rog, cu ce să merg ca să ajung mai repede la spitalul „Charité"?

Artista îl privi cu indignare şi-i răspunse sec:

— Dacă dumneata, tinere, îmi mai spui odată „bunicuţo" ai să ajungi la „Charité" cît ai zice peşte şi chiar pe gratis.

VOLTAIRE lua parte la un concert de binefacere. El îl ascultă cu răbdare pe un cîntăreţ de mîna doua dar pînă la urmă nu mai putu rezista:

— Tenorul acesta cîntă insuportabil de fals.

— Nu-i vina lui — obiectă interlocutorul său — e din naştere cam fudul de o ureche.

— În cazul acesta, poate n-ar strica să-i spunem că aria s-a terminat?

★

BERNARD SHAW a primit invitaţia unui burghez. Abia a apucat să intre în salon, şi fiica amfitrionului se aşează la pian şi începu să cînte.

— Vă place muzica? — întrebă gazda.

— Desigur — răspunse Shaw — dar domnişoara nu trebuie să se deranjeze. Să cînte înainte.

★

O DANSATOARE, pierzînd odată cu trecerea anilor supleţea şi graţia în mişcări, se hotărî să se de-

dice canto-ului. Pregăti cîteva arii mai uşoare şi se prezentă lui Richard Wagner cu rugămintea s-o asculte. După ce repertoriul vocal al vizitatoarei a fost epuizat, Wagner o rugă să-i arate cîte ceva din arta ei de dansatoare. Cererea i-a fost satisfăcută, după care în cameră se lăsă o tăcere penibilă.

— Spuneţi-mi, maestre — nu se mai putu abţine artista — v-a plăcut cum am cîntat?

— Pentru o dansatoare destul de bine. Iar pentru o cîntăreaţă, dansaţi binişor.

★

ÎN ZIUA PREMIEREI operei sale „Hughenoţii", compozitorul Meyerbeer se-ntîlni cu un prieten din copilărie şi-l invită la spectacol. În pauză, compozitorul îl întrebă dacă-i place opera.

— Da, opera e frumoasă, păcat că muzica strică toată impresia.

★

FRANZ LEHAR, aflat în voiaj de nuntă, intră cu soţia sa într-un mic local parisian, „Maxim". La plată, compozitorul descoperi că pierduse portmoneul cu toţi banii şi biletele de întoarcere la Viena.

Tinerii însuraţei, făcură o impresie atît de bună asupra proprietarului restaurantului, încît aflînd de neplăcerea lor, acesta renunţă la plata consumaţiei.

— O să vă trimit banii — îl asigură Lehar, iar restaurantul dumneavoastră o să-l proslăvesc de o să ajungă cunoscut pînă departe.

Compozitorul se ţinu de cuvînt. Curînd scrise opereta „Văduva veselă" iar aria „Să mergem la Maxim" dovedea recunoştinţa compozitorului. De-atunci „Maxim" deveni unul din cele mai populare localuri din Paris.

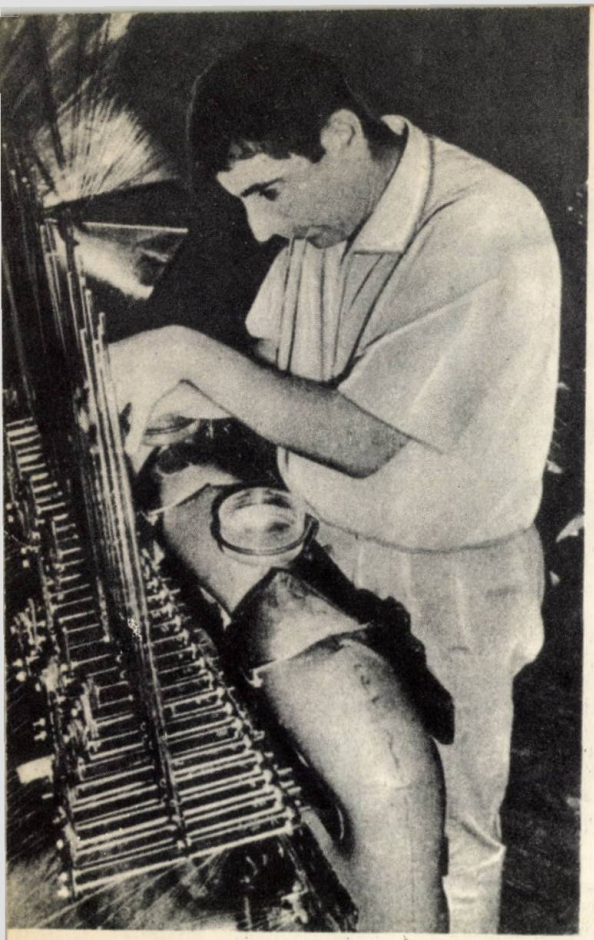

MUZICA VIITORULUI

- SCULPTURI MUZICALE
- NOTAȚIA NOULUI
- MUZICĂ MATEMATICĂ
- UZINA DE MUZICĂ

Din cînd în cînd, ascultăm la radio o muzică de rezonanță stranie, bazată pe o tehnică cu totul nouă, producînd un oarecare șoc asupra urechii deprinse cu sunetele tradiționale. Reprezentativă pentru secolul în care trăim, această muzică se compune și se execută potrivit unei tehnici îndrăzneţe, de o complexitate crescîndă, atît în privința instrumentelor, a făuririi și mînuirii lor, cît și în privința artei componistice.

SCULPTURI MUZICALE

Au fost inventate instrumente cu desăvîrșire noi, a fost creată o artă a făuririi instrumentelor ultramodernă, rod al imaginației tehnice creatoare a secolului al XX-lea. Într-adevăr, cu vreo zece ani în urmă, Francois Baschet, sculptor prin vocație, a făurit o serie de instrumente, datorită cărora executantul rămînea în contact manual cu sunetul

Principala problemă pe care și-au pus-o Francois Baschet și fratele său Bernard, a fost găsirea unui material nefolosit încă sau depistarea unei noi maniere de a mînui un material cunoscut, care să permită obținerea unei vibrații originale. Căutînd să utilizeze cît mai complet vibrațiile, frații Baschet au realizat niște aparate, al căror aspect bizar ne face să ne gîndim la unele sculpturi abstracționiste. De altfel, aceste instrumente de factură cu totul nouă au fost expuse sub denumirea de „Sculpturi muzicale“ la Muzeul de arte decorative.

Ele se compun din trei părți: prima, reprezentînd mijlocul de lovire, a doua, conținînd elementul vibrant, a treia este destinată amplificării vibrației. Potrivit modului de lovire și modului de amplificare, timbrurile obținute diferă; astfel, instrumentele pot fi clasificate în trei grupuri principale: „cristalele“, „tuburile grave“ (care, față de cristal, se comportă ca violoncelul față de vioară), și „percuțiile“ (instrumente ritmice, spre deosebire de celelalte două, prin excelență melodice și armonice.)

„Cristalul“ este format din tuburi de sticlă, de lungime egală, fixate de niște tuburi metalice. Aceste tuburi de sticlă, muiate în apă (apa joacă un rol identic cu cel al sacîzului pe arcuș) produc, atunci cînd sînt frecate, o vibrație ce nu emite un sunet pro-

priu, dar care este comunicată tubului metalic. Acesta transmite vibrația unei mari plăci metalice care slujește drept amplificator, efectuînd integrarea diferitelor frecvențe. Pe această placă, în sfîrșit, sînt fixate o serie de elemente de rezonanță care adaugă frecvențe adiționale, făcînd să vibreze aerul ambiant și iscînd astfel frecvențe perceptibile urechii. Aceste elemente de rezonanță sînt formate din mari suprafețe metalice, băsici din mase plastice, cilindri, etc., ceea ce permite o mare varietate de timbruri, în timp ce lungimea „tuburilor metalice vibratorii" determină înălțimea sunetelor.

NOTAȚIA NOULUI

Muzica experimentală ne arată că orice „zgomot" poate servi drept materie primă a unei muzici, ca și orice sunet pur. Este vorba, de fapt, de niște „corpuri sonore" care pot fi supuse unor infinite transformări, datorită tehnicii electro-acustice moderne. Compoziția propriu-zisă începe, așadar, cu înregistrarea pe benzi magnetice cu o anumită cantitate de elemente sonore: sunete electronice pure, produse de generatoare de joasă frecvență, zgomote cu adevărat „concrete", ca, bunăoară, orăcăitul unor broaște sau zgomotul unei lame vibrante. Se întocmește, după aceea, un catalog al elementelor înregistrate, ceea ce ar corespunde, pentru un compozitor tradițional, cu întocmirea unei liste de „posibilități sonore" ale instrumentelor unei orchestre puse la dispoziția sa. Cunoscînd toate posibilitățile orchestrale, compozitorul poate trece la transcrierea partiturii lui.

Sistemul de notație folosit ar putea părea, la prima vedere, o abstracțiune mai greu de descifrat decît notația tradițională. Frecvențele (înălțimea sunetelor) sînt notate cu ordonate, tempourile (centimetri pe secundă de derulare a benzii magnetice) cu abcise. Diagonalele indică intensitatea sunetului. Astfel că notația acestei muzici noi pare mai rațională chiar decît notația muzicii clasice. În acest sens, Pierre Schaeffer, conducătorul „Grupului de cercetări muzicale" al Radioteleviziunii franceze lucrează, de cîțiva ani, la elaborarea unui „Tratat de obiecte muzicale".

Faza următoare — corespunzătoare interpretării obișnuite a operei muzicale — este cea a manipulațiilor electro-acustice a materialului sonor, înregistrat în prealabil, în funcție de partitura scrisă. Sunetele inițiale pot fi modulate, se pot schimba frecvențele, timbrele, tonalitatea etc. P. Schaeffer a inventat un „Phonogen" — aparat care emite fie sunete discontinue (ca, de pildă, o gamă cromatică de pian), fie continue (ca, de pildă, un sunet semănînd cu un glissando la vioară). Iar printr-un rafinat montaj acustic, sunet cu sunet, compozitorul dispune de un veritabil laborator de cercetări electronice, el neavînd decît să îmbine sunete transformate, după inspirația lui.

MUZICĂ MATEMATICĂ

Dezvăluirea procesului de creație este țelul pe care îl urmărește în prezent cercetătorul francez Michel Philippot, care a elaborat următoarea „Diagramă funcțională a compoziției": compozitorul este un individ care recepționează de la ambianța lui bio-psiho-socială un anumit număr de informații ce exercită o influență asupra lui atunci cînd creează. Muzicianul alege dintre toate „datele" posibile, provenite de la această ambianță, asimilată de el, cele pe care le socotește apropiate de sensibilitatea sa, proces de creație care se concretizează, pînă la urmă, printr-o partitură.

„Diagrama funcțională" caută să demonstreze că compoziția poate — cel puțin teoretic — să fie realizată atît de un om cît și de o mașină electronică, ajungînd să-i propună acesteia un program după toate regulile ciberneticii. Ceea ce a întreprins de altfel Pierre Barbaud cu un calculator Gamma 60 pe bază duodecimală.

Ghidîndu-se după principiul că sunetele pot fi considerate ca niște obiecte de clasificat, el a numerotat și clasificat sunetele și acordurile, și a ajuns să descopere regulile matematice corespunzătoare regulilor armoniei. Realizarea unor „pastișe muzicale" — printre altele după Beethoven — cu ajutorul unei mașini cibernetice, a demonstrat valoarea rezultatelor obținute de el.

UZINA DE MUZICĂ

Dar visurile lui Pierre Barbaud nu se opresc aici. Ceea ce urmărește, de fapt, este crearea unei muzici...fără muzicieni! Acest lucru se realizează în prezent, într-o oarecare măsură datorită „sintetizatorului de

sunete", o aplicație originală a ciberneticii și a electro-acusticii. Diferitele aparate din care e compus, primesc „informații muzicale," înregistrate pe patru benzi perforate care,

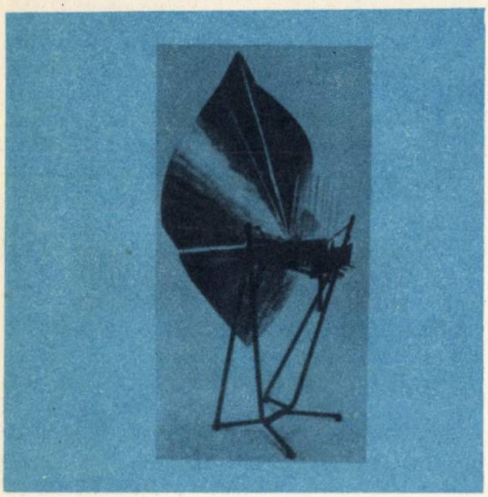

funcționînd paralel, cuprind evoluția dinamică a sunetului, timbrul, înălțimea lui.

Durata unui sunet este fixată de numărul combinațiilor identice succesive ale benzii perforate; înălțimea unui sunet este repartizată pe două benzi perforate ce conțin

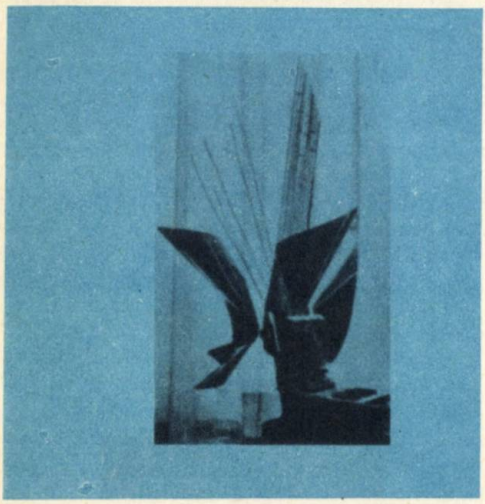

84 × de tonuri, de la frecvența fundamentală pînă la a patra octavă armonică; comanda dinamică permite obținerea a 32 de niveluri diferite de intensitate sonoră; timbrul se realizează prin 14 filtre. În sfîrșit, un pupitru de control înlesnește toate amestecurile și separațiile sonore, iar un magnetofon completează aparatul. Iar compoziția propriu-zisă depinde de programul care i s-a dat unui calculator electronic.

Cîte opere muzicale nu pot fi create, cîntate...și uitate astfel în fiecare zi. Ajungem la o muzică creată de mașini pe care ascultătorul — mai mult sau mai puțin meloman — o poate modifica, schimbînd programul mașinii și obținînd astfel muzica proprie. Va veni o dată vremea cînd pianele, viorile, saxofoanele vor fi înlocuite, ca un fel de „fier vechi" muzical? Acestei întrebări a viitorului nu-i poate desigur da răspuns decît publicul viitorului.

PRIMUL CROS LA BUCUREȘTI

La 14 mai 1896 s-a organizat la București prima întrecere sportivă de mari proporții. Este vorba de un cros pe distanța București-Pitești-București, la care s-au înscris 951 concurenți, din care s-au prezentat numai 320. Condițiile întrecerii erau următoarele: distanța de 215 km. urma să fie străbătută în maximum 60 de ore, premiul I fiind în valoare de 400 lei.

Crosul a fost cîștigat de Ilie Gheorghe, care plecînd dis-de-dimineață din București a ajuns la Pitești duminică noaptea la ora 1,35, a plecat de aici la 1,45 sosind în capitală luni noaptea la ora 1,46.

Lupta cea mare s-a dat între olteanul Radu Marin și Ilie Gheorghe.

Iată impresiile lui Ilie Gheorghe: „La Pitești mi-a venit rău, atît de oboseală cît și de îngrămădeala publicului care venise să ne vadă. La întoarcere Marin a luat-o înainte 10 km. Ca să mă dezmeticesc, îmi trăgeam palme peste obraz și la fiecare puț îmi turnam apă rece pe cap. Cu mare greutate l-am ajuns pe Radu Marin la Găești. De aici și pînă la Titu ne-am luat la o întrecere nebună. La Mătăsaru, Marin, doborît de oboseală, a dispărut în pădure. Bolnav, el a fost dus apoi la spital".

De observat că această întrecere s-a făcut între oameni lipsiți cu totul de antrenament. Ilie Gheorghe, fără odihnă și fără somn a parcurs cei 215 km. în 42 de ore.

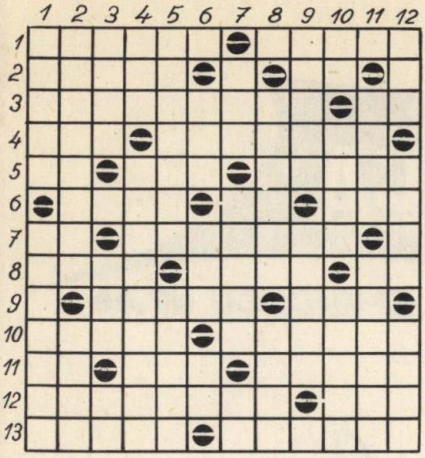

BĂIEȚI ȘI...

ORIZONTAL: 1. Autorul comediei „Băiat bun, dar... cu lipsuri!" — A compus corul „Fata ardeleană". 2. Personaj din opera „Fata de la Cozia" (Em. Monția). — Înainte de masă. 3. Autorul cîntecului „Cele mai frumoase fete". — Pronume. 4. Cîntecul leagănului. — A pictat tabloul „Fetița pădurarului". 5. În proză! — Fluviul... din „Aida". — Mamă (reg.) 6. „Celeste Aida"... — Cer nesfîrșit! — Autorul romanului „Anii tineri". 7. Sînt. — A scris povestea „Fata moșului și fata babei" 8. A compus „Simfonia spaniolă". — Un băiat care ... face sport! — Întrebare. 9. Patrupede avîntate ... — Localitate în Peru. 10. Film prezentat pe ecran (pl.) — Nașa. 11. Unite! — Refren din cîntecele populare. — A compus opereta „Plutașul de pe Bistrița". 12. Autorul operetei „Fata răzeșului". — Ocol. 13. Introducere la... hîrtii oficiale! — Micuța Eliza.

VERTICAL: 1. „... și băieții lui". (A. Gaidar). — Referitoare la vechii iliri. 2. Fată frumoasă. — Autorul poeziei „Floare albă". 3. Fata dintr-o piesă de A. Salînski. — Personaj din opera „Fata de zăpadă" — Caut! 4. Primăverile tinereții... — Autorul piesei „Băieții veseli". 5. Loc de muncă. — Evoluează pe stadion. 6. Strunește vîntul (mit.) — Un german... — Aluminiu. 7. Eroul unui roman de Al. Vlahuță. — Eroul unui poem de M. Eminescu — Bile! 8. Nici-un băiat și nici-o fată... — Roman de M. Anezov. 9. A scris libretul operei „Fata cu garoafe". — Fîșie de lumină (poet.) 10. Băiat sau fată... — „Compătimește" cu Rică într-o... „Noapte furtunoasă". — „Fetele" de D. Bednîi (pl.) 11. Flori roșii. — A scris poezia „Nunta Zamfirei". 12. Fata lugojană. — Fragment din opereta „Casa cu trei fete" (pl.) — Aurelia... mai pe scurt!

ION PASCAL

FETE

ORIZONTAL: 1. LUIZA.-FLORICA și CHIAJNA. 2. ADELA și MARA. — MIȚA. 3. MINERVA. — CLARA. 4. FATA de la... spital. — CONSTANȚA și VICTORIA. 5. ELENA alintată. — La MARGARETA și VIOLETA. 6. Insulă în care aștepta PENELOPA... — În visul fiecărei FETE... 7. Caste! — DOINA. — FIFI... în primii ani de viață! 8. MANUELA. — Cunoscut la nevoie... 9. Vas. — Drumuri bătute. — Frumos rege armean, de care era îndrăgostită SEMIRAMIDA. 10. VIRGINIA. — Iubita lui Rică Venturiano... 11. Cîntec de slavă. — Inițiatoarea teatrului românesc de amatori. 12. SPERANȚA. — FATA-continent... 13. Micuța ADINA. — STELUȚA.

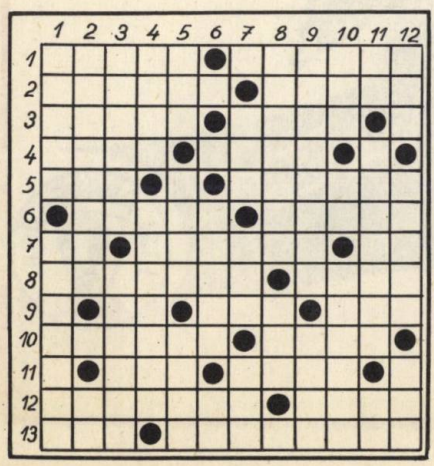

VERTICAL: 1. SOFIA și VERONA. — Părintele „MIRESEI VÎNDUTE"... 2. LINA (pl.) — Prepoziție latină. 3. Artist distins. — A făgădui ... nuntă! 4. Suferință (fig.) — Semne grafice de legătură. 5. LUGOJANA. — Acru. — Insulă indoneziană lîngă Sumatra. 6. ANA cea mică. — Dese! 7. Frate cu cartoful. — TEODORA în copilărie... — Sat în raionul Sebeș. 8. SILVIA și VERONICA. — Afluent al Tisei. 9. MARUNȚICA. — Stîrnește rîsul. 10. Deschidere. — Între două primăveri... — TANTI (pl.) 11. Nichel. — Bătrîna transformată în fetiță, din „Fîntîna tinereții" (M. Sadoveanu). — Sînt. 12. Nimfa îndrăgostită de Narcis (mit.) — Altă FATA. — VICTORIA.

SOFIA BUCURESCU

M.I.U.
I.I.S.
ARĂDEANCA
ARAD
STR. EMINESCU NR. 66

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ PE BAZĂ DE COMENZI:
O GAMĂ VARIATĂ DE INSIGNE
DE DIFERITE MODELE ȘI MĂRIMI
(LA CEREREA CLIENTULUI)
PRECUM ȘI
PREMII SPORTIVE
CA:
PLACHETE, CUPE, MEDALII,
BRELOCURI, ETC.

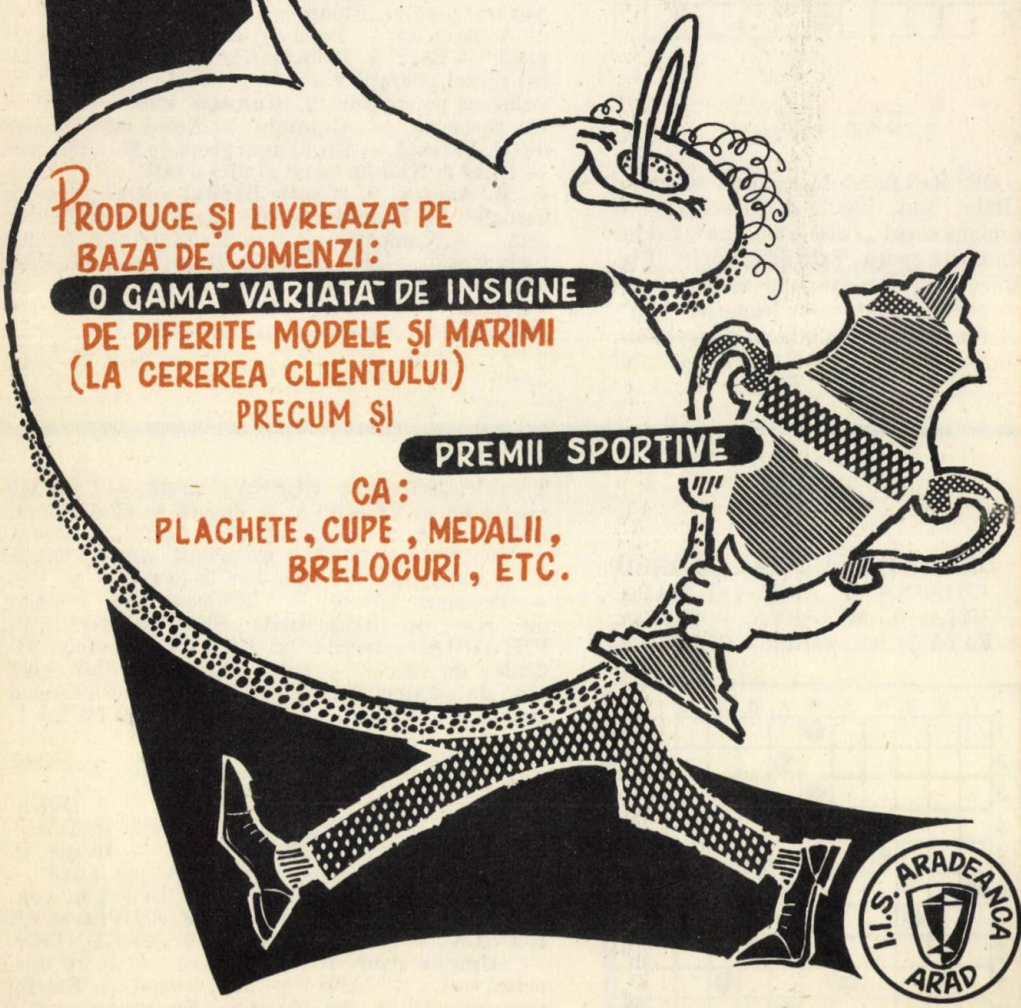

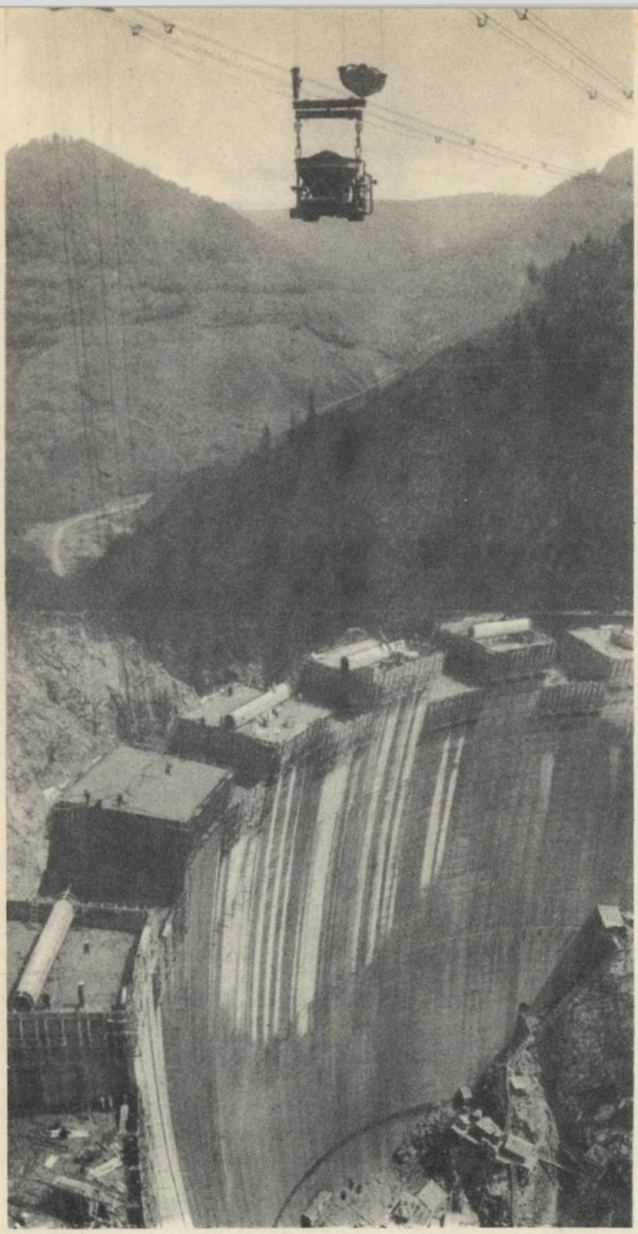

Pe şantierul unde se înalţă barajul hidrocentralei „Gh. Gheorghiu-Dej" de pe Argeş.

RĂZVRĂTIRILE PLANETEI

An de an asistăm la importante schimbări şi transformări ce se produc pe planeta noastră. Cele mai multe sînt provocate de oameni în folosul oamenilor. Altele sînt dezlănţuite de forţele naturii, pe care oamenii n-au reuşit încă să le stăpînească cu totul.

Astfel de transformări a căror amploare schimbă faţa hărţii, se desfăşoară din plin şi în ţara noastră. Să luăm, de pildă, bătrîna Dunăre, care întinereşte începînd cu Porţile de Fier unde se ridică o uriaşă hidrocentrală şi se amenajează un întreg sistem de navigaţie şi terminînd cu Delta, unde procesul de industrializare a stufului şi-a pus din plin amprenta asupra pitoreştii împărăţii a naturii. Sau nestăpînita apă a Bistriţei moldovene care este strunită într-un şir de centrale hidroelectrice şi a cărei energie este transformată în curent electric. Sau cursul Argeşului, îmblînzit de construcţia marii hidrocentrale ce se înalţă în calea sa. Sînt exemple din şirul nesfîrşit al celor ce ilustrează marile succese pe care le-a cunoscut în ultimii ani poporul nostru constructor al socialismului şi care se oglindesc din plin pe harta patriei noastre.

Dintre toate continentele, se pare că Africa este în momentul de faţă continentul unde au loc cele mai mari transformări ale naturii.

Pămîntul african a fost forat chiar şi în Sahara. Cum rezultatul forării a fost pozi-

tiv — găsindu-se petrol — însăşi Comisia economică O.N.U. pentru Africa a aprobat construcţia unei şosele de 3 600 km lungime, care va porni din sudul Algeriei, din oaza Ouargla şi va străbate Sahara, ajungînd la localitatea Kami din Nigeria. În lungul şoselei — la distanţe variind între 240 — 300 km — vor fi instalate centre de alimentare cu benzină, pompe de apă şi ateliere de reparaţii pentru maşini. În felul acesta, traversarea Saharei de la Nord la Sud — care în urmă cu ani a reprezentat o adevărată performanţă sportivă — devine acum o problemă rezolvată pe plan mondial şi harta Africii va trebui să fie refăcută în acest sens.

Un ritm viu de transformări se înregistrează în Egipt, legate, în primul rînd, de necesitatea sporirii producţiei agricole. Soluţia o reprezintă valorificarea la maximum a apelor Nilului şi găsirea unor surse noi de apă. În urma forărilor, s-a constatat că pot fi folosite apele subterane care pornesc din lacul Ciad spre Marea Mediterană, la o adîncime de 400—800 m sub nisipul saharian. Aceste ape vor forma o nouă vale, paralelă cu Nilul, care va lega oazele Sargeh, Dahel şi Bahirigeh. Fîntînile arteziene înşirate de-a lungul acestei văi vor iriga un milion de hectare, a căror producţie agricolă va putea hrăni şase milioane de locuitori. Drumuri noi, în lungime de 500 km, vor face legătura între această „vale nouă" şi restul ţării. La locul de răscruce a drumurilor de caravane de pînă acum, harta Egiptului a şi marcat — la Chargeh — un aeroport şi cîteva clădiri cu etaje, unde locuiesc inginerii şi agronomii care lucrează în acest „şantier saharian". Săpăturile arheologice în această regiune au stabilit că „valea nouă" reprezintă în realitate o vale veche, pe care au cunoscut-o şi romanii, din a căror vreme au rămas aici urme — fîntîni şi temple.

Pustiul african este atacat nu numai dinspre răsărit, de egipteni, ci şi dinspre nord, din Algeria, pentru punerea în valoare a bogatelor surse de petrol de la Ohanet, Al Agreb, Edjeleh şi Tiguentourine. Prin cele două conducte, una unind Bougie cu Algeria, cealaltă Skirra cu Tunisia, curge petrolul. Astfel, Sahara, inospitalieră şi populată — potrivit superstiţiilor localnicilor — de spirite rele-djini, îşi deschide sipetele cu comori ascunse. Djinii pier şi Sahara se umanizează.

Cea mai gigantică schimbare pe harta Africii se va produce însă atunci cînd va fi terminată complet imensa lucrare de la Asuan din Egipt. Marele baraj ce se construieşte acolo va avea o bază lată de 1 000 metri şi se va înălţa la 111 metri, înglobînd un material de 16 ori mai mare decît este volumul piramidei lui Keops. Se va forma un lac artificial cu o suprafaţă de 3 000 km pătraţi care va ajunge pînă la cataracta a treia a Nilului. Întrucît durata lucrărilor e de 12 ani, harta Egiptului se va schimba treptat. Totuşi, putem — de pe acuma — indica o serie de schimbări ce se vor produce: celebra „insulă sacră" Philae va fi indiguită, marele templu de la Abu Simbel va trebui mutat, 23 de monumente vor fi amplasate în alte locuri pentru a nu se pierde nimic din operele trecutului. Înlocuindu-se irigarea străveche cu o irigare continuă, suprafaţa cultivabilă a ţării va creşte cu 30 la sută. Cele 16 grupuri de turbine funcţionînd incontinuu vor produce anual peste 10 miliarde kWh. Lacul de acumulare, prin vasta sa suprafaţă, va permite evaporarea a zece milioane m.c. de apă, ceea ce va influenţa climatul şi vegetaţia din apropierea sa.

În timp ce în Africa apar drumuri noi, se trag conducte prin pustiuri neumblate, este pusă în valoare din plin energia pe care o ascund apele, în vechea Europă se urmăreşte o scurtare a drumurilor şi o „rarefiere" a circulaţiei terestre. De altfel, aceasta este o problemă care se impune pretutindeni acolo unde există o densitate mare a populaţiei şi o folosire intensă a autovehiculelor.

Cea mai importantă lucrare proiectată este construirea unui canal, la 50 metri sub apele Mării Mînecii, între Franţa şi Anglia. Sapele de foraj vor înainta cu o iuţeală de 450—550 m. pe lună. Lungimea tunelului va fi de 52,450 km., din care 36 km. submarini. Tunelul urmează să aibe trei galerii: două mai mari, pentru circulaţia în două sensuri şi una mai restrînsă, plasată între ele, pentru „serviciu", care ar urma să fie legată de celelalte două prin culoare de comunicaţie. Trenurile remorcate de locomotive electrice de 4 900 c.p., circulînd cu 112 km. pe oră, vor trece tunelul în 45 minute. Distanţa Paris-Londra, străbătută azi în 7 ore şi 20 minute, va putea fi parcursă — prin tunel — în numai 4 ore şi 20 minute. Deci, tunelul va aduce economie de timp şi de cheltuieli.

Pînă la construirea acestui tunel, care va fi cel mai lung tunel de pe glob, locul întîi — ca lungime — îl deţine tunelul Simplon, între Brig — din Elveţia şi Domodossola — din Italia, care are 19803 metri. În Elveţia s-a construit un tunel dublu între oraşul Lucerna şi staţiunea de sporturi de iarnă Engelberg, avînd o lungime de 7500 m. În martie 1964 s-a deschis — tot în Elveţia — marele tunel autostradă St. Bernard. Astfel, nici un alt masiv muntos nu a fost mai mult sfredelit decît Alpii.

În ultimul timp, se proiectează construcţia unui tunel în Pirinei care să stabilească o legătură mai rapidă între Franţa şi Spania, legînd localitatea Toulouse cu Saragoza. Acest tunel va avea o lungime de 3,5 kilometri. Tot pentru o legătură mai rapidă,

s-a deschis în august 1964 un tunel de 7659 m. lîngă Bergen (Norvegia), scurtînd drumul între Bergen şi Oslo cu 21 kilometri.

Cel mai lung tunel din lume — pînă la terminarea celui de sub Canalul Mînecii — va fi cel început în Japonia în anul 1964, care va lega insulele Hokaido cu Hondo, şi va avea o lungime de 35 kilometri.

Printre ultimele construcţii mari din Europa occidentală este aşa numitul „Pod European" din Austria, inaugurat în 1963 lîngă Innsbruck, în valea Sill. El nu este altceva decît un fragment din autostrada Tirolului, între Kufstein şi Brenner, lungă de 8 kilometri. Lungimea nu e extraordinară, însă autostrada este impunătoare prin îndrăzneala construcţiei viaductului, lung de 820 metri, susţinut de cinci stîlpi care-l ridică la 190 metri deasupra văii Sill. Pe viaduct sînt cinci piste pentru maşini şi două pentru pietoni. „Europabrücke" este pînă acum cel mai înalt pod din Europa şi cel mai înalt pod pe stîlpi din lume.

Modificările pe care le aduce omul în înfăţişarea planetei noastre sînt întrecute însă în ritm şi amploare de răzvrătirile planetei, uneori de o violenţă extraordinară şi cu efecte — adesea — negative. Ele sînt reprezentate de cutremure şi erupţii vulcanice.

Uneori, la asemenea modificări contribuie şi acţiunea omului. După cum se ştie, delta fluviului Po din Italia se scufundă cu trei metri în timp de 14 ani, din cauza exploatării excesive a gazelor naturale. Efectele negative se pot vedea aici uşor, căci o parte din digurile deltei au dispărut, sub nivelul apelor.

Un caz destul de interesant îl prezintă oraşul Northwich din Anglia, localitate cunoscută în legătură cu exploatarea sării. Sub oraş s-au săpat galerii, canale şi s-au produs, astfel, crăpături adînci, în care a pătruns apa. În acest fel, oraşul a început să se scufunde. Dintr-o vilă scufundată, au rămas la suprafaţă numai coşurile de sobă. Strada principală se scufundă cu 15 cm. pe an. Clădirile — cîte mai sînt — au fost încadrate cu un grilaj de fier. În unele case, obiectele nu mai stau orizontal, iar porţile şi uşile se închid sau se deschid singure.

Pe coasta Oceanului Pacific, în apropierea oraşului Los Angeles, a apărut o modificare a ţărmului datorită exploatării petrolului din California. Încă din anul 1940, atenţia cercetătorilor a fost atrasă de faptul că lîngă portul Long-Beach ţărmul începe să se lase în jos. În 1960, pe o porţiune de 20 mile, s-a produs o coborîre a ţărmului cu 6—8 m., care a ajuns să formeze o enormă cupă cuprinzînd golful Long-Beach şi chiar o parte din golful Los Angeles, afectînd şi partea sud-vestică a oraşului Long-Beach. Sute de hectare de pămînt şi terenuri construite au ajuns sub nivelul apelor de flux, astfel încît s-a impus construcţia de diguri.

Spre deosebire de delta Padului, delta marelui fluviu Iantzi din China s-a constatat că înaintează cu un kilometru la fiecare 40 de ani. Odată cu ea se observă şi înaintarea insulei de origine aluvială, Ciunmindao, care, în timp de zece secole, s-a dislocat cu 80 kilometri, oraşul Ciunmin de pe această insulă mutîndu-se de cinci ori. În timpul deplasării, insula creşte şi ca mărime. De unde cu o mie de ani în urmă, nu era decît un banc de nisip, ea are azi o suprafaţă de 800 km. pătraţi, adăpostind patru sute de mii de oameni.

Descoperirile oceanografilor americani în Oceanul Atlantic au scos în evidenţă un alt aspect. La 1 000 de km vest depărtare de Capul Bunei Speranţe, ei au descoperit un munte submarin înalt de 4874 m., al cărui vîrf se află azi la 64 metri sub apele Oceanului. Cu zece mii de ani în urmă, muntele era o adevărată insulă.

Astfel de dispariţii se pot produce şi pe uscat. Un asemenea exemplu ni-l oferă lacul de baraj natural, Issîk din munţii Alatan Zailiisk, din apropiere de Alma-Ata. Lacul, lung de 1850 m., lat de 600 m. şi adînc de 55 m., s-a născut cu cîteva mii de ani în urmă, datorită unui cutremur şi era alimentat din rîuri provenite din topirea gheţarilor. Unul din aceştia, Jarsai, afluent al rîului Issîk, a început în anul 1958 să transporte cantităţi imense de aluviuni şi a împotmolit capătul lacului. O ploaie a grăbit şi intensificat transportul de mîl şi a format — lîngă vărsarea rîului Issîk — un fel de dop de aluviuni, de 30 metri înălţime. Barajul acesta natural s-a rupt apoi, şi valuri uriaşe de noroi şi pietriş (5—6 m. înălţime) au năvălit pe vale, cu o viteză de 10 km. pe oră, pătrunzînd în lac. Ele au format, la capătul opus, valuri de 12 m. Acestea au forţat barajul vechi şi apele lacului, antrenate şi ele, au mărit ruptura şi au început să se scurgă. În cinci ore, s-au scurs 18 milioane m. cubi de apă. Astfel, aspectul regiunii s-a schimbat complet: a dispărut aproape în întregime lacul, care a rămas adînc de cîţiva metri şi lung de o sută de metri. Pe fundul lacului au apărut mici vulcani noroioşi şi s-au produs emanaţiuni de gaze, ceea ce a dus la dispariţia peştilor.

Un caz recent de acţiune a vulcanilor s-a petrecut pe ţărmul sudic al insulei Islanda. Vulcanii tineri din creasta vulcanică submarină din Atlantic dau naştere la numeroase insule. În toamna anului 1963, la zece zile după ce s-a produs o asemenea erupţie, a apărut o insulă care s-a ridicat cu 100 m. peste nivelul apelor oceanului, cu o lungime

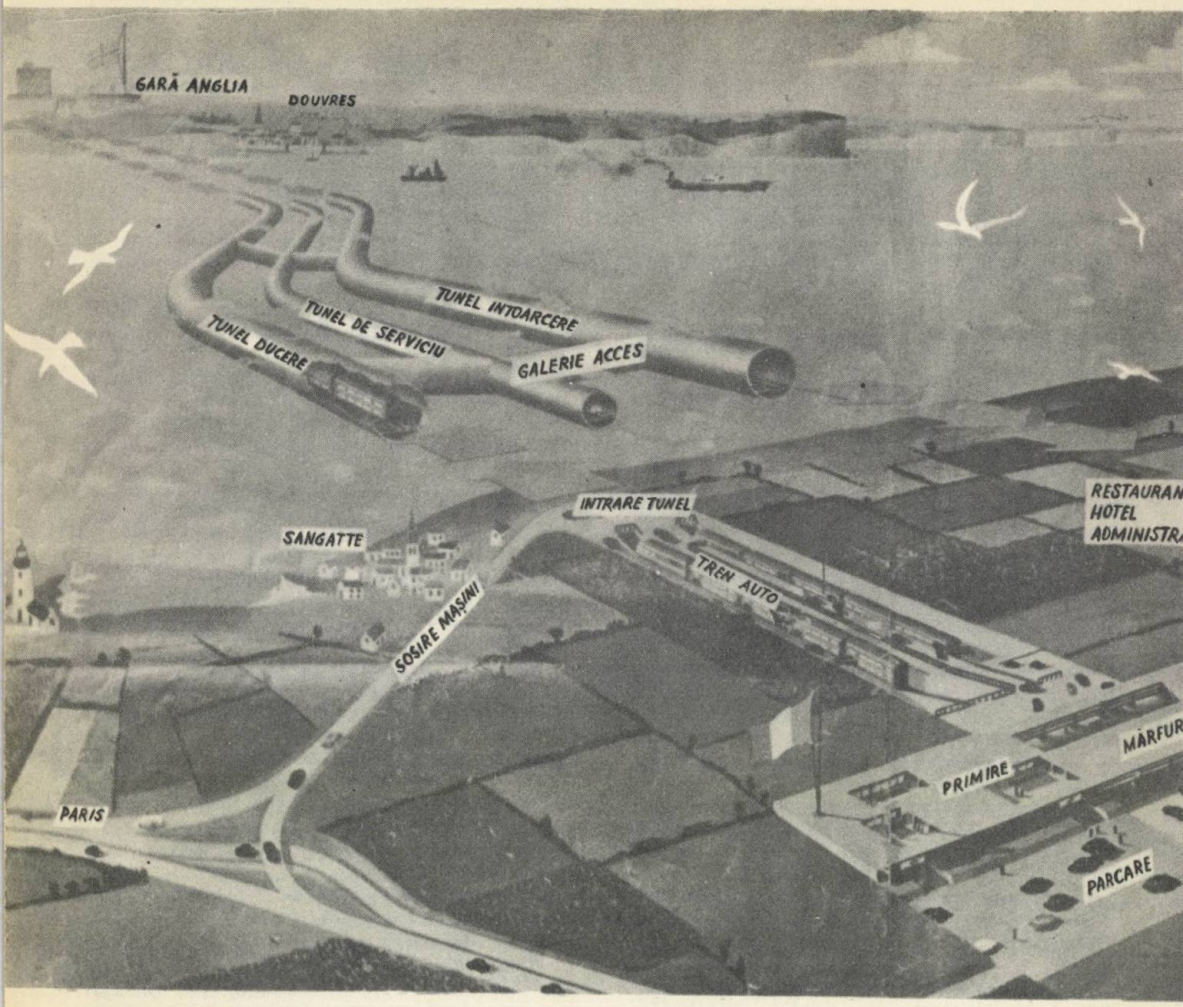

Proiectul franco-englez al tunelului sub Canalul Mînecii.

de 900 metri şi o lăţime de 650 m. Insula a căpătat numele de Surtsey. Cercetătorii urmăresc modul de apariţie a primelor organisme vegetale şi animale pe noua insulă.

Modificări mari produc în înfăţişarea planetei şi mişcările seismice — cutremurele. Între regiunile care au de suferit de pe urma cutremurelor sînt două zone mai importante: una situată în sudul Europei, întinzîndu-se din Mediterana pînă la Golful Persic, iar alta în Oceanul Pacific, de-a lungul coastei americane.

În anul 1962, cutremurele s-au succedat în Mediterana şi pînă în Iran, unde intensitatea lor a produs efecte catastrofale. Începutul s-a produs la nord-est de Napoli (Italia) cu 14 şocuri, în curs de 12 zile. Cutremurele au continuat să se producă în Marea Ionică, Grecia şi Italia de sud apoi în Grecia de sud şi oraşul Patras. În cele din urmă, au început să se simtă puternice zguduiri în Iran, urmate de cutremurul din 2 septembrie 1964 care a devastat un teritoriu de peste 20 000 km.p., între oraşele Kazvin, Hamadan şi Sareh. La depărtare de 160 km de Teheran au dispărut 200 de sate, împreună cu locuitorii lor. Lîngă Kazvin, în localitatea Rudak, din 4750 locuitori au rămas în viaţă numai 12. Aviatorii reveniţi dintr-un zbor de observaţie au raportat că ţinutul respectiv a fost ras de pe faţa pămîntului.

Cutremurele din ultimii ani de pe coastele Oceanului Pacific au produs denivelări de

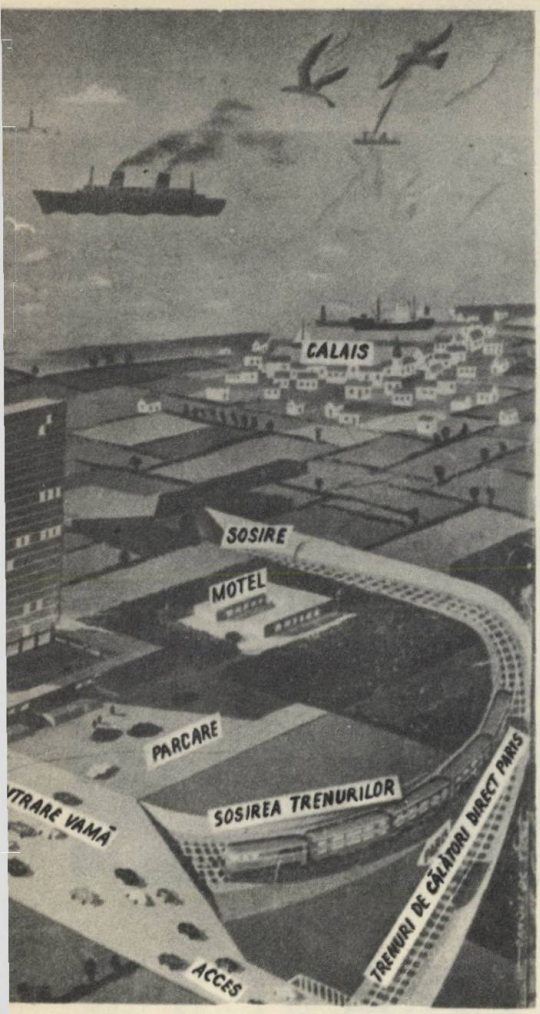

pînă la 100 m. sub apele oceanului. În alte locuri s-au scufundat insule sau au apărut altele noi. Zona avariată se întinde pe o suprafață de circa 175 000 km. p.

Înfățișarea hărții globului suferă modificări și în locurile în care ghețurile acoperă fața pămîntului. E destul să ne gîndim la schimbările ce se produc în Antarctica. Dar, în afară de aceasta, studiile și cercetările din ultimii ani au dus la concluzia că în toate regiunile de pe glob ghețarii se retrag, ceea ce aduce o importantă schimbare în înfățișarea suprafeței acoperite cu gheață, ce reprezintă 15 800 000 km. pătrați, ceea ce înseamnă 16% din suprafața uscatului.

Prof. M. KANDEL

VACA ARTIFICIALĂ

Să începem cu ceea ce reprezintă esențialul invenției: cu proteinele. Acestea sînt prezente în protoplasma tuturor celulelor vii, în sînge și în produsele pe care natura le elaborează pentru a face să crească plantele sau animalele: lapte, ouă, grăunțe. Diferitele forme de proteine sînt formate de asociații de aminoacizi, care sînt fabricați de către celulele vegetale cu ajutorul elementelor relativ simple, de natură anorganică, existente în sol, în aer, în apă.

Un inventator britanic — M.I. C. Chayen — a creat o mașină capabilă să extragă proteine — pornind de la substanțele vegetale — cu un randament de zece ori mai mare decît cel realizat prin metabolismul bovinelor. Altfel spus, din aceeași cantitate de iarbă, vaca artificială extrage de zece ori mai multe proteine decît concurenta ei naturală.

Un asemenea „stomac sintetic" funcționează azi într-o uzină din sudul Londrei. El „digeră" substanțe vegetale și le descompune în fibre de celuloză, hidrați de carbon, grăsimi, proteine — cu ajutorul unui proces în „lanț".

Inima instalației este un generator de unde de șoc, care imprimă oscilații periodice apei, prin intermediul unui sistem acționat electric. Substanțele vegetale introduse în apă se „sparg" sub acțiunea undelor de șoc. Proteina, separată de ceilalți componenți celulari, este solubilizată în apă și, apoi, precipitată. Produsul precipitării trece într-o centrifugă — care elimină apa — realizînd o „pastă" de proteine. Printr-un alt tratament se obțin proteine sub formă de pudră.

Din materia primă care intră în mașină, 25 la sută iese sub formă de proteină pură. În rest, se obține ulei vegetal — care servește la fabricarea de margarină, hidrați de carbon cu care se hrănesc vitele — și celuloză — din care se fabrică hîrtie și carton. Deci—nimic nu se pierde...

UN POET

AL ŞANSONETEI

CHARLES AZNAVOUR

Un bărbat mărunţel, neasemuit interpret al propriilor sale compoziţii, cîntăreţ şi poet, actor de cinematograf, un artist îndrăgit pe toate meridianele, aplaudat şi de publicul bucureştean, cu prilejul turneului său în ţara noastră.

Aznavour cîntă despre micile bucurii şi micile necazuri ale vieţii, despre mica tristeţe şi mica duioşie, gingaş şi ironic în acelaşi timp. „Ţi-ai pierdut capul", „Mama", „Ţi-ajunge că te iubesc", „Nu ştii niciodată", „A trecut", „Rămîi", „Cine?" — acesta e universul aznavourian, un univers al gingăşiei, al modestiei, al sincerităţii, într-un cuvînt al eternului omenesc, închis în nenumărate bijuterii artistice. Într-adevăr, la Aznavour cîntecul şi cuvîntul se împerechează în chip desăvîrşit.

Rareori atmosfera cartierelor mărginaşe pariziene a fost mai bine prinsă decît în şansoneta „Moi j'fais mon rond", rareori i-a reuşit vreunui compozitor de şansonete să tălmăcească cu mai multă sensibilitate irosirea dragostei ca în cunoscutul „Tu t'-laisses aller". Şansonetele lui Aznavour sînt atît de populare, pentru că sînt scrise în limba de toate zilele, pentru că zu-

grăvesc întîmplări și sentimente de toate zilele.

Într-un rînd, întrebat fiind pentru ce vedete anume a compus șansoneta, Aznavour a răspuns edificator:

— Nu scriu în mod special pentru vedete. Compun cîntece pe care le cîntă toată lumea... Pe de altă parte, Edith Piaf a cîntat compoziții ale mele. Juliette Greco a repurtat unul din primele ei mari succese cu șansoneta mea „Urăsc duminica". Apoi, Dalida, Yves Montand, Gilbert Bécaud. Toți în Franța, afară de Charles Trenet, George Brassens și Jacques Brel. Aceștia își compun propriile lor șansonete.

Mai toate cîntecele pe care le interpretează, Charles Aznavour și le-a compus singur, textul deopotrivă cu muzica. Ele depășesc cu mult nivelul obișnuit al așa-numitelor „șlagăre", fără pretenții artistice. În editura pariziană Pierre Seghers a apărut, în cunoscuta colecție „Poétes d'aujourdhui", o culegere de cîntece aznavouriene, în rînd cu operele prestigioase ale unor scriitori ca Jean Cocteau, Paul Claudel, François Mauriac.

Din fragedă copilărie, Aznavour a jucat mici roluri de film și de teatru. La șaptesprezece ani a început să scrie șansonete. I-a stîrnit admirația Charles Trenet, interpretînd cîntecul „La mer", dar nu a avut curajul să i se prezinte, după un recital al acestuia. În Montmartre, Aznavour l-a cunoscut pe pianistul și compozitorul Pierre Roche. Amîndoi s-au înțeles de îndată și au creat, în 1941, cuplul „Roche-Aznavour", cu un vast repertoriu de cîntece vesele. — Era epoca inimilor pline și a buzunarelor goale, a mărturisit Aznavour, referindu-se la aceste începuturi ale carierei sale artistice.

În 1946 a cunoscut-o pe Edith Piaf. El apăruse, alături de Pierre Roche, într-un spectacol radiodifuzat, cu public. Cum ieșirea din scenă era blocată de vînătorii de autografe, capetele de afiș ale serii — Edith Piaf și Charles Trénet — s-au văzut siliți să zăbovească la teatru și să-i asculte, vrînd-nevrînd, pe artiștii începători care apăreau, rînd pe rînd, în cadrul spectacolului. Aznavour îi făcu o puternică impresie și Edith Piaf angajă pe loc cuplul Roche-Aznavour ca s-o însoțească în turneele ei în străinătate.

Opt ani în șir, din 1946 pînă în 1954, Charles Aznavour a însoțit-o pe cea mai mare cîntăreață de șansonete a Franței în turneele întreprinse prin Europa, Canada, Africa. Îi era cînd partener, cînd regizor, șofer... sau îi căra, pur și simplu, valizele. A învățat în preajma marei artiste mai mult decît ar fi învățat în altă parte. Dar rămînea în umbră. Unele apariții ca solist — ca, de pildă, la un bar — dăduseră greș. La discuțiile în vederea perfectării vreunui turneu cu Piaf, impre-

sarii obișnuiau să-și spună: — Dacă vrei să-i faci o plăcere Edithei Piaf, angajează-l și pe acest Aznavour.

După despărțirea lui de Edith Piaf, Aznavour a dus-o destul de greu. Compozițiile sale erau de mult cunoscute și îndrăgite, dar... interpretate de alte vedete. Timbrul lui răgușit nu se bucura încă de prea multă căutare. Într-o împrejurare, un impresar i se adresă: — Dumneata vii cu treizeci de ani prea tîrziu. Pe vremea filmului mut ai fi făcut ravagii. Alți agenți teatrali îi spuneau net: — Ce să-i faci, pe scenă dumneata nici nu poți fi zărit! Iar cei de la radiodifuziune îi puneau de-o parte înregistrările cu următoarea explicație: — Aznavour n-are voce? Se poate? Are *voce, asta-i nenorocirea!*

Oricît de paradoxal ar părea, dar primul mare succes al lui pe tărîm artistic nu i-l datorează cîntecului său ci... filmului. Într-adevăr, aici Aznavour a dobîndit hotărîtoarea, definitiva sa biruință. După „Nu trageți în pianist" al regizorului — campion al „noului val" — Francois Truffaut și după pelicula lui Andre Cayatte „Dincolo de Rin" (premiată la Veneția), criticii răutăcioși — și răuvoitori — nu au mai putut scrie despre el în felul acesta: „Un cîntăreț talentat. Păcat numai că maladia corzilor sale vocale este incurabilă". Dacă nu-l prea aveau la inimă pe cîntărețul Aznavour, actorului Aznavour nu puteau să nu-i recunoască marea izbîndă. Între timp, Aznavour a jucat în șaptesprezece filme, iar pentru zece filme a compus muzica...

Încetul cu încetul, Aznavour a urcat pe drumul spinos al carierei artistice, și abia în 1956 succesul lui devine de netăgăduit prin apariția — cu un program propriu — pe scena teatrului „Olimpia" din Paris. Lumea nu mai

rîdea sardonic atunci cînd se ivea omulețul timid în lumina orbitoare a reflectoarelor ci începea să-l asculte — și se lăsa copleșită de sinceritatea marelui său talent.

S-ar putea ca acest lucru să fie una din componentele farmecului pe care îl iradiază credința nestrămutată în puterile sale creatoare, acea luptă dîrză cu vicisitudinile vieții, perseverența, șlefuirea continuă a expresiei sale artistice. În sfîrșit, o izbîndă în artă ce nu i-a căzut în poală ci îi revine de drept, ca o încununare a strădaniilor neobosite spre desăvîrșire.

Lui Charles Aznavour i se potrivesc pe deplin cuvintele prin care s-a caracterizat, cîndva, marele poet american Walt Whitman: „Nu dau lecții și nu dau pomeni; cînd dau ceva atunci mă dau pe mine însumi".

SLĂNIC, CĂCIULATA, HEBE, MALNAŞ

ape minerale MEDICINALE

UN PAHAR CU APĂ MINERALĂ, UN ADEVĂRAT IZVOR DE SĂNĂTATE

HARGHITA, SARUL DORNEI, POIANA COŞNEI, POIANA NEGRI, LIPOVA, ZIZIN, BIBORŢENI, BODOC

APE MINERALE de MASĂ

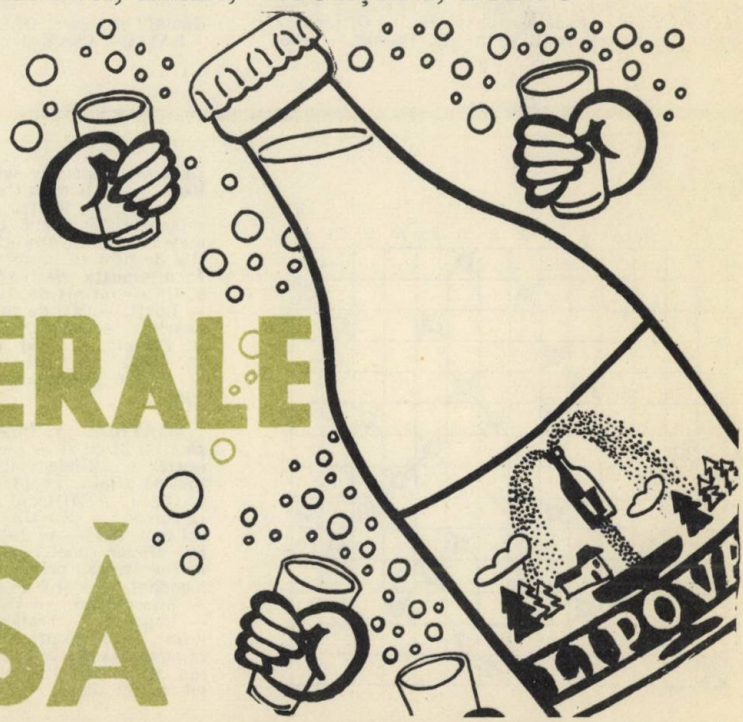

RECOMANDATE PENTRU CURĂ ZILNICĂ
FIIND NATURALE, ACESTE APE SINT DIGESTIVE ŞI REGENEREAZĂ ORGANISMUL, RESTABILINDU-I ECHILIBRUL FUNCŢIONAL, PROTEJEAZĂ SĂNĂTATEA

LA GURA SOBEI...

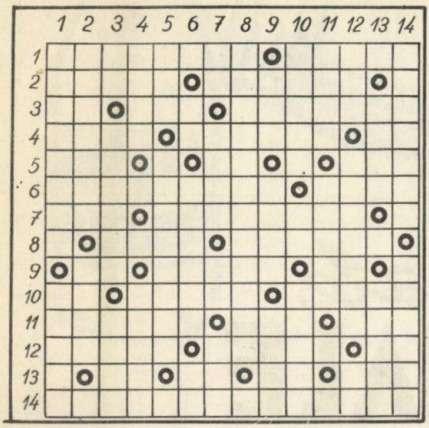

ORIZONTAL: 1. Băiatul de lemn de la Televiziune... — Cot cel călare pe-un iepure șchiop. 2. Micuț și bărbos, de obicei păzitor de comori. — Cosînzeana lui Făt-Frumos. 3. Odinioară. (abr.) — Căpitan de plai din Baladele lui V. Alecsandri. — Fiara cea cu șapte capete, vărsînd foc pe nări (pl.) 4. A strînge la un loc. — Certat. — Emanoil cel micuț! 5. Fracțiuni de zile. — Pană distrugătoare... — Ofițer turc (od.) 6. Eroul-spadasin al lui Al. Dumas. — Chemare...la școală! 7. Riu în Sudan. — Partenera lui Pepelea din feeria lui V. Alecsandri. 8. Regele nefericit din opera lui Shakespeare. — Perso agii... pe scenă! 9. Fragment din lanț. — Acolo se culeg... aplauzele! — Telur. 10. Eugen Munteanu. — Cînd este „magică" poate deschide calea către... comori! — Soră cu Tanda. 11. Vești nicul însetat din suita lui Harap-Alb. — Personagiu mitologic. — La bili ard. 12. A înscena un film. — A vopsi în culori variate ?(pop.) — Auxiliar al viitorului. 13. Cămașă populară. — Soarele în legendele vechiului Egipt. — Diftong. — Fluviul legendelor lui Ammon-Rha. 14. Istețul fiu al poporului din Țările de Jos. (sec. XVI).

VERTICAL: 1. Pinguinul mînat de dor și...tras pe sfoară! — Iubitor al frumosului. 2. Cosmic — Rivalul lui Făt-Frumos. 3. Cete! — Înfriguratul din suita lui Harap-Alb. — Arie de primadonă... 4. Urîtă ca Muma-Pădurii. (pop). — Ghici ghicitoarea mea! (pop.) 5. Fata din Peru! — Vînătorul iscusit din suita lui Harap-Alb. 6. Nicu Stănescu. — Periscop zoologic... — Ruteniu. 7. Interjecție. — Huckleberry cel isteț, din opera lui Mark Twain. — Mere! — Interjecție. 8. Domnița adormită fiindcă a mușcat dintr-un măr otrăvit (trei cuv.) 9. Particulă onomastică anglo-saxonă. — Supranumit și „fără frică", a eliberat Soarele din închisoare... — Comună în Ungaria 10. Vas mare pentru spălatul rufelor (reg.) — Cal... năzdrăvan! — Omorîrea tuturor balaurilor... 11. Personagiu legendar (bibl.) — A lua note. 12. Negru la suflet, ca Zmeul-zmeilor. — Imaginar. — Bine! 13. Crai din basme. — ...Copperfield (Ch. Dickens). 14. Capra cu trei iezi... — Simbolul isteției populare, erou al multor snoave și povestiri.

P. V. BALENTY

Cuvinte mai rare: OLI—DIA—TAH—EAD—IREG—BALIE—ANAT

ZILE...

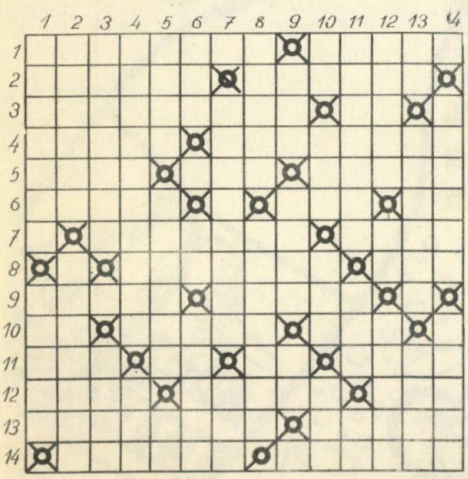

ORIZONTAL: 1. A salvat viața unui tînăr negru, căruia i-a dat numele de „Vineri". — Zi!! 2. Lăsat de pe o zi pe alta. — Grafic de cursuri zilnice. 3. Data zilei maxime sau minime a anului. — Și la Paris... 4. Diminutiv feminin. — Zile libere... 5. Coastă. — Pentru „zi" este feminin... — De o sută de ori 365 zile. 6. Lut de lipit. — Pe scurt... primele 31 zile ale anului! — Mangan. 7. Treizeci de zile de post la musulmani. — Zilele fiecăruia. 8. În dimineața vieții (fig.) — Poftă de joc (mold.) 9. Un șir infinit de zile. — Zi de vară. 10. Zar mic — Lovit. — Mii de ani. 11. Fiu (ban.) — 1 și 2 ianuarie!! — Numai 1... — 365 zile + una zi... 12. Stropit. — Ca și „bună ziua!" — Miezul zilei... 13. Bună ziua! (pl.) — Nu are zilele limitate. 14. Zile de sărbătoare oficiale. — 31 zile de primăvară...

VERTICAL: 1. Începutul zilei. — Luceafărul de ziuă. 2. Zi cu zi — La zece zile odată. 3. La 15 zile odată. — „Zilele vieții..." de Ion Pas. 4. Ne dau lumina zilei... noaptea. — Tren (trans.) 5. Orașe în Cipru. — Mijlocul zilei (pl.) — Posesiv. 6. A fi la curent. — 365 zile. — De toate zilele. 7. Zilele lui septembrie sau noiembrie. — 24 pe zi. 8. Oceanul zilelor (poet.) — Lucrări agrotehnice în zile de toamnă sau primăvară. 9. Măceș. — Dar de ziua logodnei. — 1 și 2 noiembrie! 10. Pe cal. — Astfel. — Zile romane. — Demonstrativ. 11. Ziua de azi. — Papagal. — Traian cel mic! 12. Uită de azi pe mîine. — Miercuri seara! — Vecinul datei pe corespondența oficială. 13. Negație. — „Zile și nopți" sau „Și a fost ziua a doua..." (pl.) — Debutul zilei. 14. Zi de zi. — Ziua următoare.

I. GH. CARAIMAN

Cuvinte mai rare: INC—NAT—NATA

ACCIDENTUL

Schiță de Henri Duvernois (Franța)

Dintre scriitorii francezi care au debutat la începutul acestui secol, Henri Duvernois și-a cucerit, de la început, reputația unui iscusit povestitor. În „Casa mărturisirilor", „Fifi-noiseau", „Luna de fiere", „Cîinele care vorbește" și alte multe romane, publicate în perioada dintre cele două războaie, Henri Duvernois se dovedește un scriitor a cărui fantezie nu exclude o mare și justă putere de observație.

Apariția, după patruzeci de ani de la moartea sa (1924), a unei „ culegeri de nuvele", ne face să înțelegem că epitetul de „iscusit povestitor", atribuit lui Duvernois de criticii vremii, nu redă, în mod just, arta acestui povestitor. Într-adevăr, citind sau recitind, la scurgerea atîtor ani, nuvelele lui Duvernois, descoperim, în fiecare din ele, sub comicul sau sub drama care ni se înfățișează, o putere de emoție pe care timpul n-a înlăturat-o.

„Dragul meu prieten, scria Auguste, mă aflu în provincie și sînt încîntat să-ți comunic că am scăpat de toate necazurile. Toate astea datorită unei nenorociri care s-a transformat într-o adevărată fericire, așa cum se întîmplă adeseori în viață. Și aceasta îți dovedește că este o prostie să fii disperat.

Dar să încep cu începutul. Tu știi că eu nu mă urc niciodată într-un automobil, căci am învățat de la tine să nu pot suferi mecanica și, nu cred că trebuie să mai adaug, că, pentru punga mea, o cursă cu automobilul e oricum, prea scumpă. Dar în ziua de 15 octombrie aveam întîlnire cu nașul meu la ora zece dimineață. Trebuia să-mi dea banii cu care să-mi achit rata chiriei casei. El e un om meticulos, care nu poate suferi nici cea mai mică întîrziere. Cu o zi înainte, — ți-amintești, nu? — ne-am înapoiat, tu și cu mine, la trei dimineață. Așa că m-am trezit la zece fără zece. Catastrofă! Mă reped afară. Ploua cu găleata. Aveam la mine vreo 12 franci, obținuți din vînzarea unui pardesiu a cărui culoare nu-mi mai plăcea. Am făcut socoteala că un taxi m-ar costa trei franci cincizeci, plus cincizeci de centime bacșiș, adică patru franci cu totul. Hop! Sar într-un automobil. Cum nu dormisem decît cîteva ore, am aținit, cînd deodată am fost trezit de strigătele șoferului. Ce era? Mașina, cuprinsă parcă de un fel de nebunie, începuse să valseze. În limbaj tehnic, asta se numește derapaj. Ne-am învîrtit așa de patru ori, încît totul se transformase într-o farsă și, văzîndu-i pe trecători că rîd, m-am pornit și eu pe rîs, deși, drept să-ți spun, m-apucase niște ameteli și niște grețuri... Dar la al cincilea tur, a apărut — dracu știe de unde! — un alt automobil și noi am intrat în el... Ah, dragul meu prieten! Am simțit o zguduitură îngrozitoare. Mi s-a părut că aud un zornăit de geamuri și după aceea n-am mai știut ce-i cu mine...

Mi-am revenit din leșin într-un pat de spital. Aveam un braț scrîntit, un picior rupt, membrana nasului zdrobită etc. O ciopîrțeală. Dar totul se aranjează. Totul s-a și aranjat aproape. Nasul și-a pierdut din farmecul lui, dar așa n-o să-mi mai fac niciun fel de iluzii despre fizicul meu. Mi-am pierdut de asemenea și simțul mirosului, dar oricum, epoca noastră nu miroase prea frumos! Șchiopătez puțin, dar asta mi s-a părut întotdeauna ceva distins. Dar ce-i mai uluitor, mai minunat, în toată chestia asta este că încasez — ține-te bine! — o despăgubire de patruzeci de mii de franci...

Dragă Lionel, experiența și acest accident m-au făcut poate serios. Nu te întîlnești de două ori în viață cu un noroc ca ăsta. Nașul

meu o să-mi plaseze banii într-o afacere sigură și avantajoasă. Am să devin un mic rentier, dar un rentier care a trecut prin multe și a fost cucerit de liniștea provinciei, de unde îți scriu și unde îmi termin convalescența. Viața e foarte ieftină și mă gîndesc să mă stabilesc aici.

Eu am pus cruce zilelor proaste. Îți urez să-ți găsești și tu drumul Damascului [1]). Țin, de asemenea, să te previn imediat că n-am să te pot ajuta, oricît de mare mi-ar fi dorința: am jurat nașului meu să nu sustrag, în beneficiul altuia, nici o centimă din suma pe care am cîștigat-o cu prețul sîngelui meu. Bogăția nu m-a făcut avar, dragă Lionel, dar am atîția prieteni nenorociți că dacă m-aș apuca să-i ajut, m-aș ruina, fără ca cineva să tragă vreun folos dintr-asta... Tu ești prea deștept ca să-mi porți rancheună..."

Urmau cîteva vagi urări. După ce a citit încă o dată scrisoarea, Lionel o arse. Și așa cum Corregio s-a gîndit, într-o izbucnire de geniu: „Și eu sînt pictor", [2]) se gîndi el: „Și eu am să mă descurc!"

Își vîrî cele două bancnote de o sută de franci într-un portofel jigărit și ieși. Se îndreptă spre o stație de taxi. Acolo alese. Renunță la primul șofer, tînăr de tot, care purta ochelari și avea o față palidă de adolescent studios. Nu se opri nici la al doilea, care avea o barbă mare răsfirată pe piept, ci la al treilea, slab, roșu la față și caraghios.

— La gara Montparnasse, indică Lionel.

— Trebuia să-l luați pe primul, observă șoferul, așa-i regula.

— Prefer mașina asta.

Răspunsul era destul de neverosimil, căci automobilul era un model vechi. Dar cine poate explica toate capriciile clienților? Începu să plouă mărunt. Cînd ajunseră la capătul străzii Lepic, Lionel coborî gemuletul și spuse: — Oprește, te rog, la debit.

Coborî și cu tonul cel mai nepăsător din lume, se adresă șoferului. — Am un chef să fumez, dar mi-e și sete. Șofer, vino cu mine să bei un păhărel.

— Sînteți foarte amabil, răspunse șoferul.

Și în fața tejghelei, Lionel propuse șiret: Ce-ai zice de un grog fierbinte?

— Dacă vi-e tot una, spuse celălalt, aș prefera o limonadă. Sînt doi ani de cînd n-am pus picătură de vin sau alcool în gură. Doctorul Ligneaux mi-a prescris regimul ăsta... Poate că-l cunoașteți? E un medic renumit... Dar asta n-o să mă împiedice să beau în cinstea dv...

— M-am gîndit bine, îl întrerupse Lionel, nu mai pot ajunge la timp la gară. Am plecat prea tîrziu. Am să-ți plătesc cît îți datorez.

A doua zi avu loc a doua experiență — Lionel opri taximetrul de patru ori. Șoferul înghiți un grog, un bitter [3]) un anason și două calvados [4]), fără să se amețească de loc.

O dată ajunși la gara Montparnasse, unde Lionel n-avea ce face, șoferul zise: „Am mers prea repede. Dar n-aveți de ce vă teme: eu cu cît beau mai mult, cu atît conduc mai bine. Băutura îmi ține nervii treji și-mi limpezește vederea".

Lui Lionel nu-i mai rămăsese decît patruzeci și doi de franci cînd, într-o duminică, la ora șase, după ce își pierduse orice speranță, opri primul taximetru care îi ieși în cale. Și turneul reîncepu.

— N-ai vrea să bei un păhărel cu mine?

— Așa ceva nu se refuză niciodată.

La a cincea bodegă, șoferul oferi ultimele două rînduri. Amîndoi se întoarseră la mașină serios afumați. Deodată, Lionel exclamă:

— Șase douăzeci! Dă-i bătaie! Altfel pierd trenul și-i vorba de-o moștenire! Ai zece franci bacșiș! Repede! Repede!...

Ce s-a întîmplat atunci? Șoferul, mișcat de generozitatea clientului său, a voit să-l transporte cît mai repede? A fost victima unei mașini de sport, care gonea în zig-zag pe bulevardul Montparnasse? Lionel nu-și mai putea aminti nimic exact. Tot ce știa, e că, deodată a sărit în sus, ca și cum cineva i-ar fi dat cu un ciomag în cap. Văzu niște lumini ciudate, auzi strigăte și își pierdu cunoștința tocmai în clipa cînd mașina, proiectată cu violență, se izbea de vitrina unui magazin... Ultima frază pe care o auzi fu aceea a șoferului: „Eu n-am nimic, ocupați-vă de clientul meu".

Cînd își reveni la viață, într-un pat de spital, zări mai mulți oameni aplecați deasupra lui :

— Ei, îi spuse un intern, te întorci dintr-o lungă călătorie! Ce a fost mai greu s-a făcut, fără ca d-ta să-ți dai seama. Nu s-a rupt nimic din ce-i esențial. Dar trebuie să ai răbdare, multă răbdare... Să nu te sperii de toate pansamentele astea. Și pentru că poți să te folosești de brațul stîng, dă-ne, te rog, numele și adresa persoanelor pe care vrei să le înștiințezi. Dă-i un creion, hîrtie.

— Serviciul meu!... gemu Lionel.

---

1) Expresie prin care se caracterizează o iluminare care ne transformă subit ideile, sentimentele, părerile noastre (n. tr.)

2) Exclamație scoasă, zice-se de Corregio, în fața tabloului „Sfînta Cecilia" de Rafael.

3) Licheor amar, care se obține lăsînd să macereze diferite substanțe.

4) Rachiu din cidru, obișnuit, în special, în departamentul francez Calvados (n. tr).

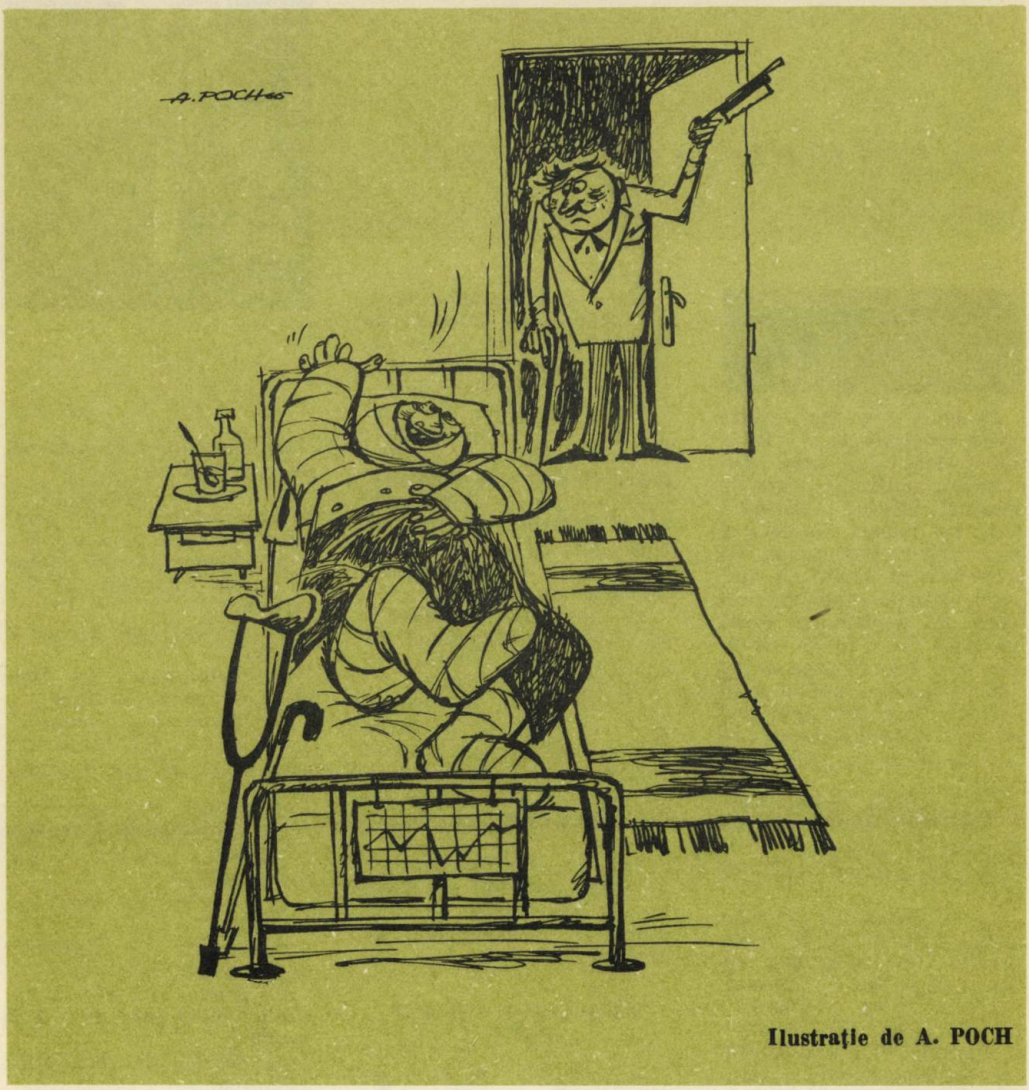

Ilustrație de A. POCH

— Vorbește cît mai puțin. N-ai să-ți poți relua slujba decît peste cîteva luni.

— Ah!

— Dar fii liniștit, totu-i în regulă: ai să fii despăgubit cu prisosință... Mai ales un compozitor, un artist ca d-ta... Așa că nu te mai enerva. Știu doar că pentru dv. artiștii, banii nu contează, iar gloria o să ai tot timpul s-o cucerești mai tîrziu.

Lionel scrise numele și adresa lui Emile Lajusse, care alergă imediat la patul de suferință al prietenului său.

— Ah, bietul meu prieten! exclamă el naiv, n-ai avut noroc... Cu capul înfășurat în bandaje ca într-un turban, cu brațul drept sprijinit pe o scîndurică, legat ca o mumie, Lionel n-avea nimic omenesc în el, afară de un ochi, ochiul drept. Dar acest ochi strălucea de o așa bucurie, că Lajusse rămase uluit. Și dintre nenumăratele straturi de vată, străbătu pînă la el un glas înăbușit, dar triumfător, care articulă vesel.

— Ce ți-am spus? De astă dată, am reușit, bătrîne! Am reușit!

Traducere de PAUL B. MARIAN

Verificați-vă cunoștințele!

ARII ȘI OPERE

Desigur, cele mai multe opere muzicale ne rămîn în minte mai ales prin frumusețea ariilor pe care le cuprind. Adesea, ascultînd o arie, ne punem întrebarea din ce operă face parte. Vă propunem ca numai cu ajutorul titlurilor unor arii celebre să identificați opera muzicală în care se cîntă. Din cele trei răspunsuri pe care vi le dăm, numai unul e exact. Verificați apoi răspunsul dv. cu soluția care se află la sfîrșitul chestionarului.

1. — *„Aria clopoțeilor:"* *a)* „Răpirea din Serai" de Mozart, *b)* „Rigoletto" de Verdi, *c)* „Lakmé" de Delibes.

2. — *„Cîntecul toreadorului":* *a)* „Paiațe" de Leoncavallo, *b)* „Carmen" de Bizet, *c)* „Sapho" de Gounod.

3. — *„Aria calomniei":* *a)* „Bărbierul din Sevilla" de Rossini, *b)* „Boris Gudunov" de Mussorgski, *c)* „Rusalka" de Dargomîjski.

4. — *„Aria bijuteriilor":* *a)* „Raymonda" de Ambroise Thomas, *b)* „Amorul mascat" de Ion Hartulary Darclée, *c)* „Faust" de Gounod.

5. — *„Aria șampaniei":* *a)* „Don Juan" de Mozart, *b)* „Sînge vienez" de Johann Strauss, *c)* „Dama de pică" de Ceaikovski.

6. — *„Aria diamantului":* *a)* „Hovanșcina" de Mussorgski, *b)* „Povestirile lui Hoffmann" de Ofenbach, *c)* „Gioconda" de Ponchielli.

7. — *„Aria paltonului":* *a)* „Hänsel și Gretel" de Humperdink, *b)* Lucia di Lammermoor" de Donizetti, *c)* „Boema" de Puccini.

8. — *„Aria Nilului"*, *a)* „Aleko" de Rahmaninov, *b)* „Aida" de Verdi, *c)* „Mireasa vîndută" de Smetana.

9. — *„Aria Santuzzei":* *a)* „Cavaleria rusticană" de Mascagni, *b)* „Semiramida" de Rossini, *c)* „Pescuitorii de perle" de Bizet.

10. — *„Aria Anișoarei":* *a)* „Cidul" de Massenet, *b)* „Traviata" de Verdi, *c)* „Freischütz" de Weber.

11. — *„Aria lui Dragomir":* *a)* „Năpasta" de Sabin Drăgoi, *b)* „Pană Lesnea Rusalim" de Paul Constantinescu, *c)* „Ion Vodă cel Cumplit" de Gheorghe Dumitrescu.

12. — *„Aria lui Calaff":* *a)* „Ivan Susanin" de Glinka, *b)* „Turandot" de Puccini, *c)* „Lohengrin" de Wagner.

RĂSPUNSUL EXACT ESTE...

1. — c; 2. — b; 3. — a; 4. — c; 5. — a; 6. — b; 7. — c; 8. — b; 9. — a; 10. — c; 11. — a; 12. — b.

CINE A SPUS?...

1. *„Și totuși se mișcă!"* *a)* Galileo Galilei; *b)* Giordano Bruno; *c)* Copernic.

2. *„Dați-mi un punct de sprijin și voi ridica pe umeri Pămîntul!"* *a)* Descartes; *b)* Arhimede; *c)* Spinoza.

3. *„Ostași! Amintiți-vă că de la înălțimea acestor piramide vă privesc 40 de secole".* *a)* Alexandru cel Mare; *b)* Scipio Africanul; *c)* Napoleon I.

4. *„Garda moare, dar nu se predă!"* *a)* Cambranne; *b)* Fouché; *c)* Petru cel Mare.

5. *„După mine, potopul!"* *a)* Carol cel Mare; *b)* Ludovic al XV-lea, *c)* Hanibal.

6. *„Statul sînt eu"* *a)* Ludovic al XIV-lea; *b)* Henric al IV-lea; *c)* Carol al V-lea

7) *„Am venit, am văzut, am învins"* *a)* Caesar; *b)* Hanibal; *c)* Octavian

8. *„Platon îmi este scump, dar adevărul îmi este și mai scump".* *a)* Socrate; *b)* Aristotel; *c)* Epicur.

9. *„Ori împărat, ori nimic"* *a)* Constantin cel Mare; *b)* Henric al IV-lea; *c)* Cezar Borgia.

10. *„Sîntem înșelați de aparențele binelui".* *a)* Virgiliu; *b)* Horațiu; *c)* Juvenal.

RĂSPUNSURI

1—a; 2—b; 3—c; 4—a; 5—b; 6—a; 7—a; 8—b; 9—c; 10—b.

CINE SÎNT?

ACESTE PERSOANE SÎNT FOARTE CUNOSCUTE SUB UN ALT NUME

Din cele trei răspunsuri indicate de noi, numai unul reprezintă pseudonimul personajului respectiv.

1. SAMUEL CLEMENS:
a) Walt Whitman; b) Edgar Allan Poe; c) Mark Twain.

2. FRANCOIS MARIE AROUET:
a) François Copée; b) Voltaire; c) François Mauriac.

3) ALEXANDRE DAVY DE LAPAILLETERIE:
a) Alphonse Daudet; b) Alfred de Vigny; c) Alexandre Dumas.

4. EUGENE GRINDEL:
a) Paul Eluard; b) Louis Aragon; c) Eugéne Sue.

5. ION N. THEODORESCU:
a) Ion Slavici; b) Cicerone Teodorescu; c) Tudor Arghezi.

6. ANATOLE THIBAULT
a) Anatole France; b) Roger Martin du Gard; c) Prosper Mérimée.

7. ERNEST MILLER:
a) E.M. Remarque; b) Arthur Miller; c) Ernest Hemingway.

8. JEAN BAPTISTE POQUELIN.
a) Jean Jacques Rousseau; b) Moliére; c) Diderot.

9. AURORE DAUPHIN:
a) Anna de Noailles; b) George Sand; c) Doamna de Staal.

10. HENRY BEYLE:
a) Stendhal; b) Verlaine; c) Rimbaud.

RĂSPUNSURI:

a—c; 2—b; 3—c; 4—a; 5—c; 6—a; 7—c; 8—b; 9—b; 10—a

RASPUNDEȚI!

1. — *Care țară în afara țării noastre are o monedă al cărei nume înseamnă „leu"?*
a) **Grecia, b) Bulgaria, c) Turcia.**

2. — *Care animale cultivă plante (ciuperci) pentru a se hrăni?*
a) termitele b) păianjenii, c) șopîrlele.

3. — *Cine a purtat prima rochie albă de mireasă?*
a) Maria Antoaneta, b) Maria Tudor, c) Maria Stuart.

4. — *Ce monstru din mitologia greacă avea trei capete: unul de leu, altul de capră și al treilea de șarpe?*
a) Centaur, b) Nimera, c) Satir.

5. — *Pentru care operă muzicală au fost scrise trei uverturi?*
a) „Fidelio" de Beethoven b) „Faust" de Gounod c) „Mazeppa" de Ceaikovski.

6. — *Unde s-au inventat chibriturile „suedeze"?*
a) Anglia, b) Suedia, c) Franța.

7. — *Cine are urechea cea mai fină, putînd percepe pînă la 60.000 vibrații pe secundă?*
a) pisica, b) cîinele, c) omul.

8. — *Care este cel mai mare oraș din China?*
a) Pekin, b) Shanghai, c) Lihasa.

9. — *Care este culoarea cu acțiunea cea mai calmantă asupra sistemului nervos?*
a) alb, b) albastru, c) verde.

10. — *Care este cel mai maleabil metal?*
a) argintul, b) aurul, c) cuprul.

RĂSPUNSURI

1. — b; 2. — a; 3. — c; 4. — b; 5. — a; 6. — c; 7. — a; 8. — b; 9. — c; 10. — b;

PRIMA FEMEIE-DOCTOR ÎN DREPT A FOST O ROMÂNCĂ

Ziarul „Le Temps" din anul 1890 anunță că d-ra Sarmiza Bălcescu a trecut cu laude doctoratul în drept. Interesantă este relatarea ziarului din acel timp cu privire la modul cum și-a dat doctoratul cea dintîi femeie care a urmat cursurile Facultății de drept din Paris. Astfel, la început, consiliul profesoral n-a voit să admită o femeie la cursuri. Mai tîrziu, însă, cînd ea trebuia să-și dea examenul de doctorat s-a ivit o problemă mult controversată: tradiția cerea ca toți candidații să fie îmbrăcați cu obișnuita „robă". Și atunci s-a discutat destul de mult dacă și d-ra Bălcescu să se îmbrace cu roba, pînă ce un membru al consiliului profesoral a declarat:

— D-lor, în această problemă trebuie să facem apel la marile principii. În drept, opoziție asupra opoziției nu se poate. Dacă-i așa nici „robe sur robe" nu. Și astfel s-a putut prezenta la examen cu capul descoperit și îmbrăcată cu toaletă de oraș. Teza ei de doctorat a avut subiectul „Condiția legală a mamei în dreptul roman și în dreptul francez".

Ceasul deșteptător

VICTORIA

ARAD

FABRICA DE CEASURI „VICTORIA" ARAD PREZINTĂ NOILE TIPURI DE CEASURI:

— CEASURI DE MASĂ, DEȘTEPTĂTOARE, TIP MOBILĂ ȘI OBIȘNUITE ÎN MODELE ȘI CULORI DIFERITE;

— CEAS AVERTIZOR, PRODUS NOU LA NOI ÎN ȚARĂ.

SÎNT UTILE ÎN ACTIVITATEA CASNICĂ, LABORATOARE FOTO, CHIMICE, SANITARE ETC.

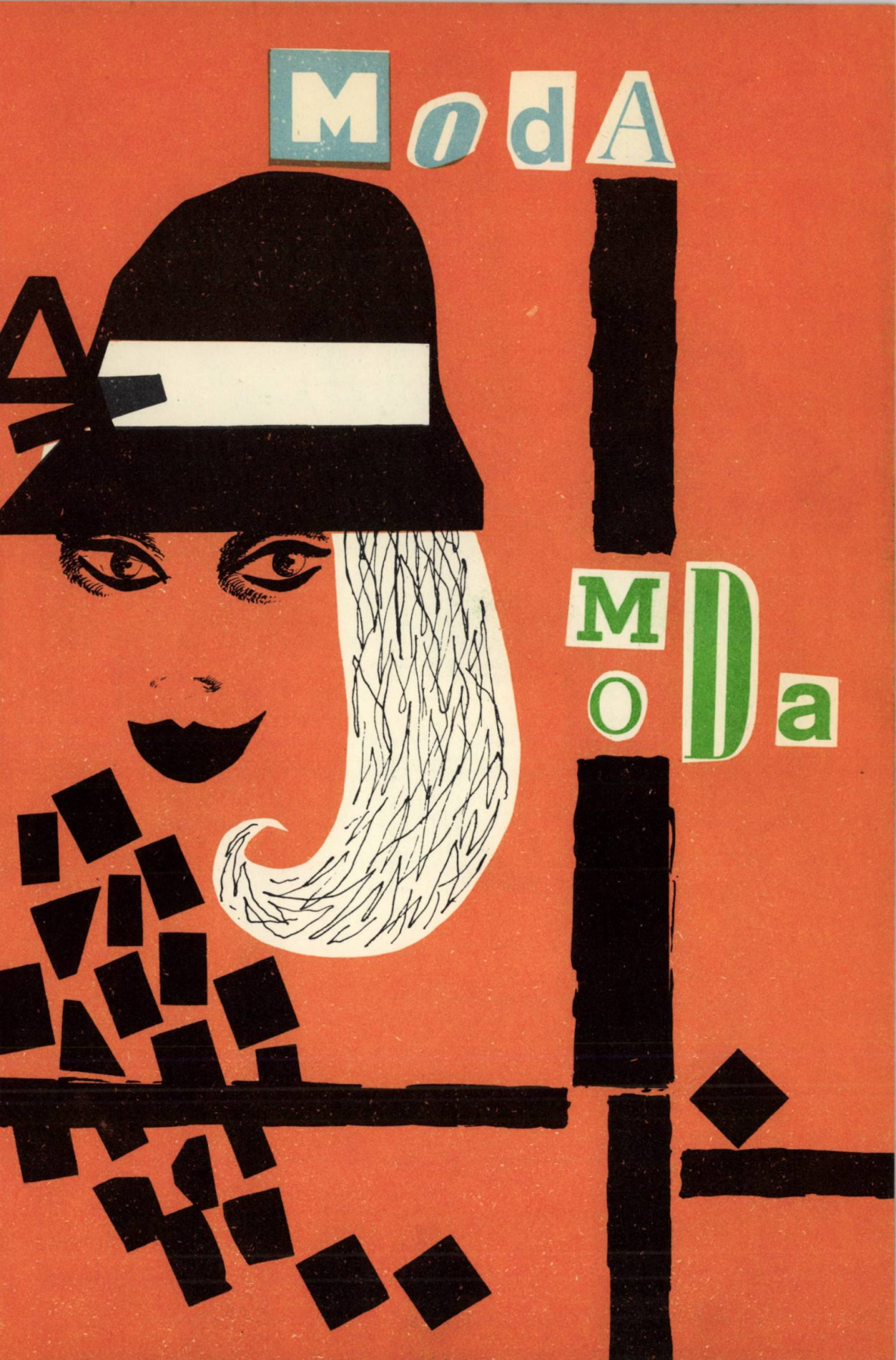
MODA
MODA

- **TAIOR**
- **MANTOU**

ALMANAH
MAGAZIN

De la stînga la dreapta: Taior de stofă albastră, închelat cu două rînduri de nasturi. Garnitură de vulpe albastră la guler şi manşete.

Mantou de stofă neagră, uşor evazat în părţi. Garnitură de blană din astrahan.

Un frumos taior de stofă roşie, cu buzunare pe piept. Tighelurl de jur împrejurul reverelor şi al jachetei.

— Mantou de stofă violet închis, cu două rînduri de nasturi, împodobit cu un guler rotund din lynx.
— Un mantou clasic bărbătesc din tuid.

ALMANAH
MAGAZIN

• MANTOU DE DAMĂ
• MANTOU BĂRBĂTESC

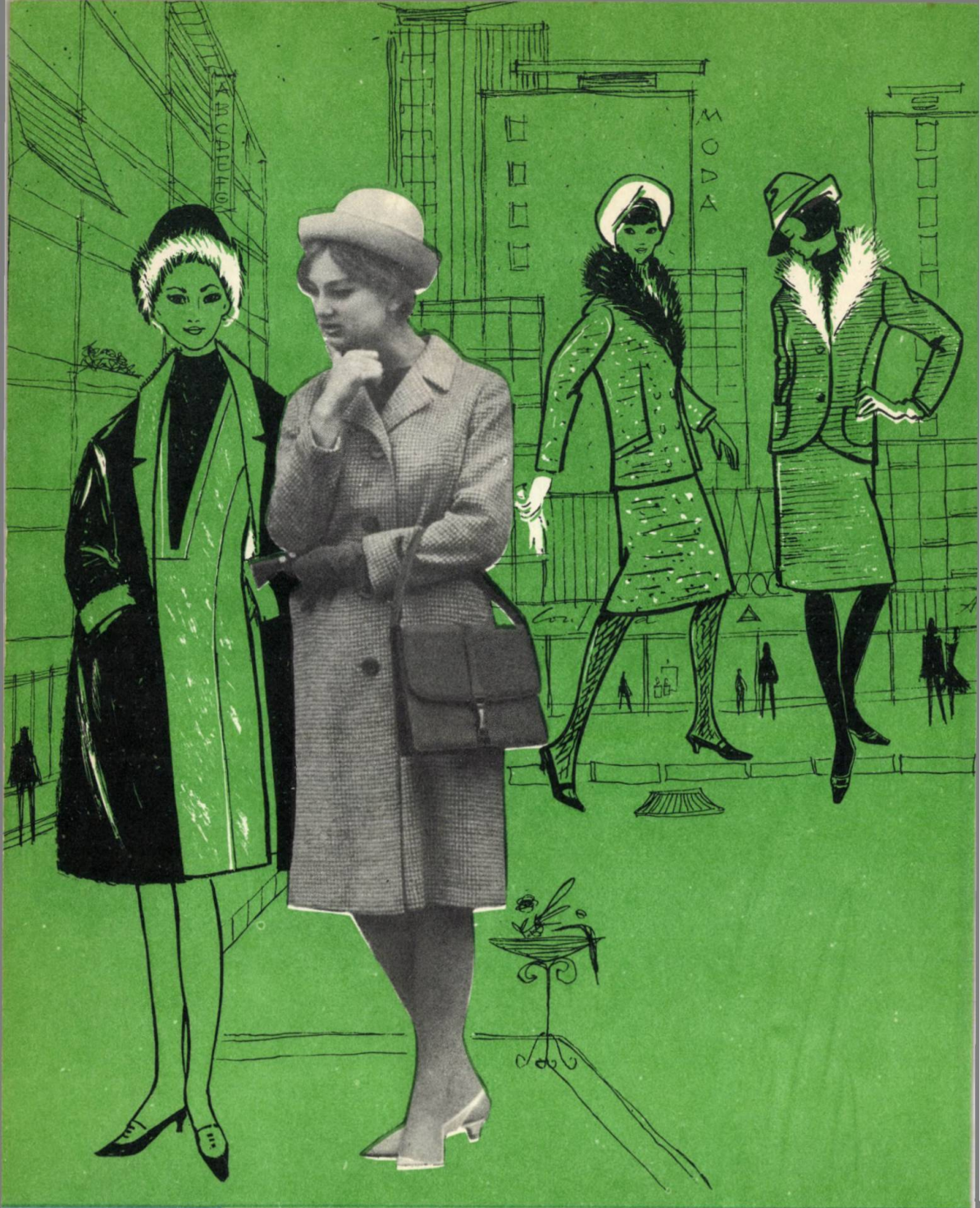

• TAIOR
• MANTOU

ALMANAH
MAGAZIN

De la stînga la dreapta:

— Un mantou de stofă bleumarin, purtat pe un sarafan roşu. Reverele mantoului din acelaşi material cu al rochiei. Un scampolo bleumarin completează ansamblul.

— Un pardesiu de stofă pepit, cu linie clasică.

— Taior de toamnă din tuid. O pensă laterală se termină cu un buzunar. Guler-şal de vulpe neagră. Se închcie la două rînduri de nasturi.

— Taior de stofă, închelat la un singur rînd de nasturi. Guler-şal de lup.

— O rochie elegantă de mătase, în culori pastelate. Un efect original de bolero. Talia, mai lungă, cu fustă uşor încreţită.

— Rochie de seară din mătase imprimată, pentru o tînără. Uşor evazată în părţi, rochia este garnisită la decolteu şi la fustă cu un volan plisat.

O rochie de mătase în dungi. Un guler-cravată drapat în jurul gîtului.

— O rochie de tafta neagră cu două volane pe fustă. Gulerul amplu, din pichet de mătase albă.

- ROCHII
- COSTUM

DE SEARĂ

ALMANAH
MAGAZIN

— O rochie de ceremonie dintr-o mătase bleu cu trandafiraşi roz, garnisită într-o parte cu un buchețel de trandafiri de organdi.

— Costum de seară din lame auriu. O bantă pe blé în jurul gîtului formează un guleraş.

— Rochie de seară din mătase, garnisită de jur împrejur cu un volan încreţit. O camelie de pichet la corsaj.

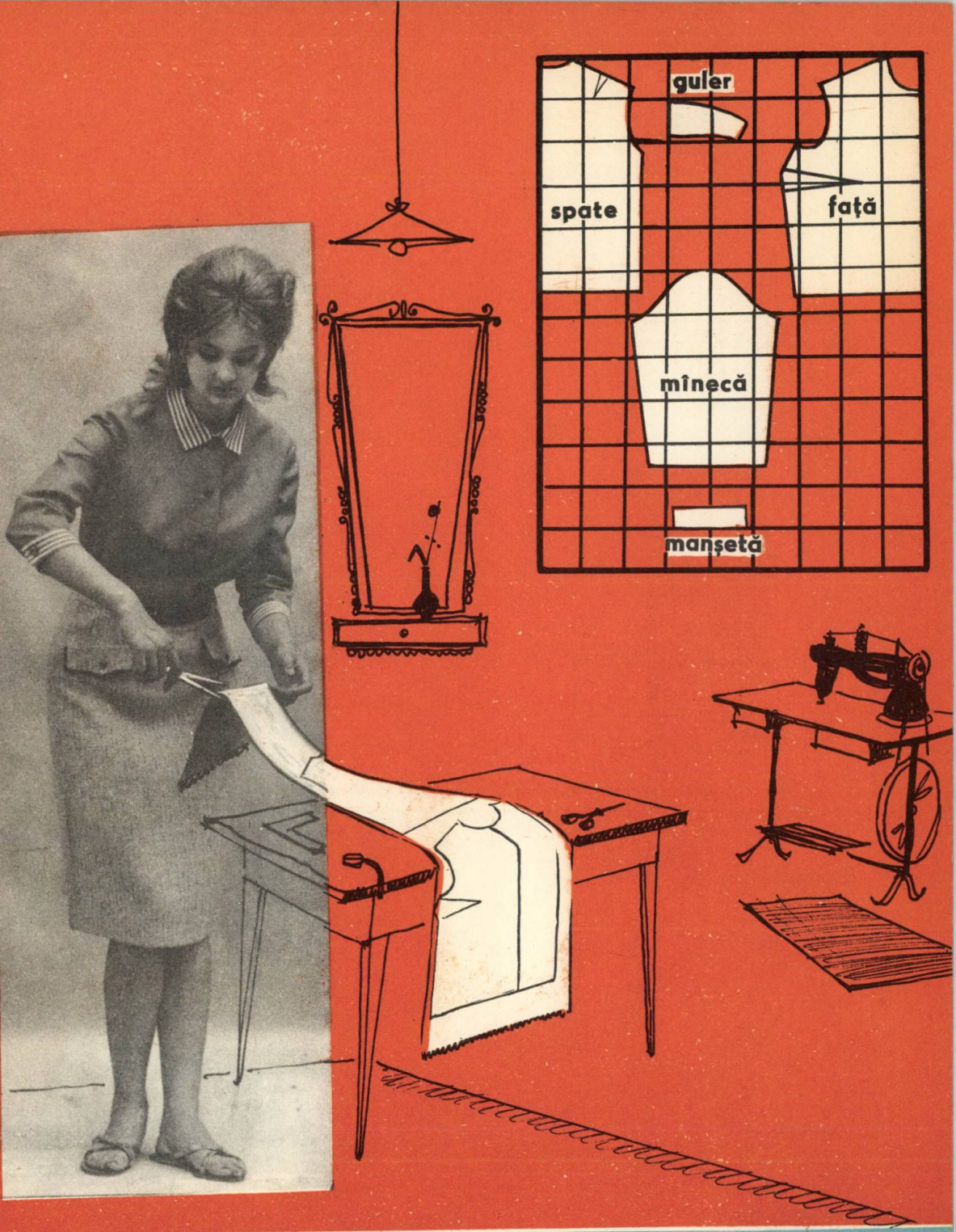

În această pagină, vă prezentăm un ansamblu practic și elegant pentru orele de birou. Fustă de stofă cu buzunare și clape tivite cu piele. Bluza de poplin cu manșete și guler în dungi. În dreapta paginii noastre, tiparul acestei bluze cu laturile de 10 cm.

- ROCHIE-ŞORT
- COSTUM DE BAIE

ALMANAH MAGAZIN

— Pentru vacanța la mare, propunem o rochie-șort dintr-o țesătură de bumbac uni, garnisită în părți și la decolteu cu un material imprimat. Rochia e despicată în părți pînă aproape de coapse. La dreapta, un costum de plajă din tricot. Corsajul bine mulat, e garnisit cu același material folosit la rochia-șort, dar pus pe fir drept.

— Un elegant costum pentru vacanța de iarnă creat de casele de modă bucureștene. Bluză de stofă maro, cu epoleți, pantaloni de culoare bej. Jacheta, dintr-un material impermeabil, e căptușită în întregime cu blană de lynx. Pălărluța-șapcă are calota îmbrăcată tot în lynx.

ALMANAH
MAGAZIN

• COSTUM PENTRU VACANȚA DE IARNĂ

- PANTALONI-SALOPETĂ
- JACHETĂ

ALMANAH MAGAZIN

O pereche de pantaloni-salopetă, prinşi cu bretele, purtaţi pe un pulover gros. O elegantă jachetă de stofă, garnisită la umeri şi în părţi cu o bentiţă tricotată. Gluga e căptuşită cu blană.

De la stînga la dreapta:

— O rochiță bleumarin, garnisită cu un guleraș cu jabou alb.

— O rochie pentru o fetiță de șapte ani. Talia lungă se termină cu o fustiță-volan.

— O rochiță de stofă cu platcă încrețită și o bantă albastră garnisită cu flori aplicate, alb și albastru.

- ROCHII DE CASĂ
- PIJAMA

ALMANAH MAGAZIN

De la stînga la dreapta:

— O rochie de casă dintr-un material imprimat. Mîneci raglan, guler şi garnituri din pichet alb.

— Pijama de casă din poplin. Un bie alb de pichet de jur împrejurul gulerului, la mîneci şi buzunar.

— Rochiţă de casă. Garnitura în faţă din benzi alb cu roşu şi alb cu albastru.

— Un ansamblu de seară. Mantou de atlas alb, matlasat, garnisit cu perle albe. Rochia din același material este garnisită cu o broderie de perle, strasuri și mărgele.

• ANSAMBLU DE SEARĂ

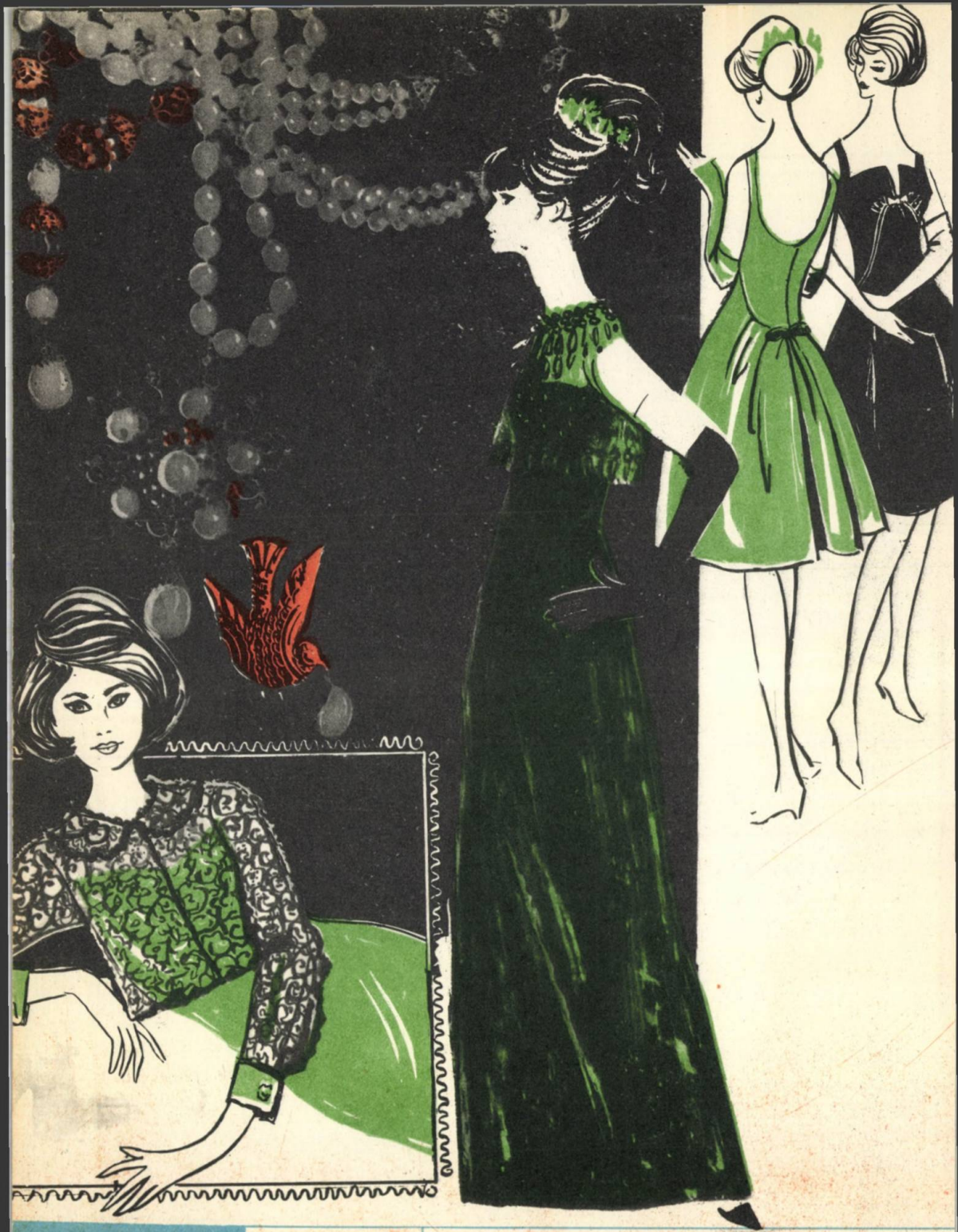

- BOLERO
- ROCHIE DE MĂTASE

ALMANAH MAGAZIN

De la stînga la dreapta:

— pe un furou de mătase neagră puteţi purta fie un bolero mai lung cu dantelă, cu mîneci lungi, fie un bolero scurt de tiul, garnisit cu franjuri de perle. După împrejurare, furoul poate fi lung sau scurt.

Dreapta sus:

— o rochie de mătase văzută din spate şi din faţă. Talia bine prinsă, corsajul uşor încreţit. Fusta amplă.

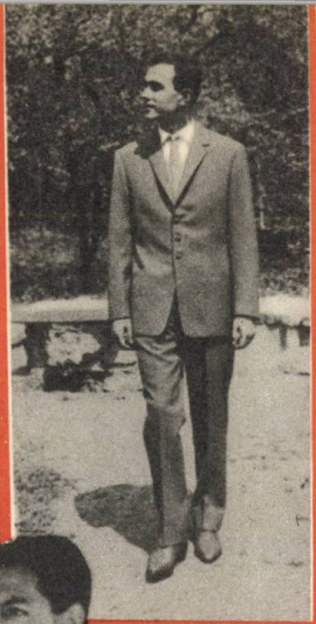

Sus, stînga: costum bărbătesc de ocazie, cu o vestă colorată la două rînduri de nasturi.

Dreapta: costum de oraş cu trei nasturi. Observaţi că jachetele s-au lungit sensibil faţă de anii trecuţi.

Jos, stînga: balonzaide de linie clasică. **Jos dreapta:** pardesiu dintr-o stofă cadrilată

ALMANAH
MAGAZIN

- COSTUME
- BALONZAIDE
- PARDESIU

- ROCHII
- BLUZĂ ȘI FUSTĂ

ALMANAH
MAGAZIN

De la stînga la dreapta:

— Rochie de stofă la două rînduri de nasturi cu un volan în cute.

— Bluză și fustă.

— Un original model de rochie de stofă cu croială chimono .

Paginile de modă realizate de
TANȚI PFENNINGS

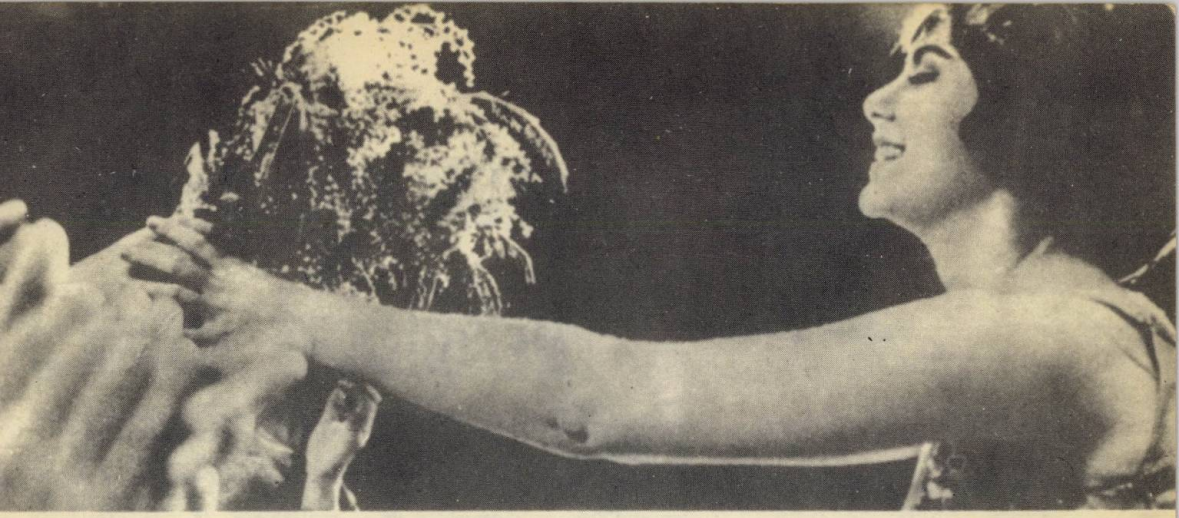

EDITH PIEHA

ȘI ANSAMBLUL „DRUJBA”

La Moscova își desfășoară activitatea un ansamblu artistic-muzical de estradă, „Drujba“. Denumirea acestei formații este simbolică, „drujba“ înseamnă prietenie. Iar între membrii ansamblului domnește o adevărată prietenie. Fac parte din el, printre alții, un lituanian și un gruzin, un armean și un rus, un estonian și un ucrainean, și binecunoscuta Edith Pieha. Despre ea, cîteva cuvinte.

— „În biografia mea predomină cifra nouă“ — obișnuiește ea să spună în glumă. „Fiecare nouă are un sens propriu, o biografie a sa“. Să le cunoaștem și noi.

Primul nouă e francez. Sînt primii nouă ani de viață pe care i-a trăit în țara unde s-a născut, Franța. Acolo a copilărit, acolo au murit și tatăl ei — într-un accident de mină — și fratele ei. Împreună cu mama. Edith se stabilește în Polonia.

Urmează cei nouă ani polonezi. Este perioada unor așteptări și speranțe. Sînt ani de școală și de învățătură. După absolvirea cu succes a liceului este trimisă să studieze în Uniunea Sovietică. Avea 18 ani. S-a înscris la universitatea leningrădeană, facultatea de filozofie. Înainte de toate, fata visează să ajungă psiholog. Dar mai nutrește un vis. Să cînte. Să cînte astfel încît cei ce o vor asculta să vadă cîntul ei, să-i simtă înțelesul. Și nu e nimic care ar putea să facă nepotrivite aceste două dorințe. Oare nu-i este îngăduit unui filozof să cînte și să rămînă filozof? Oare cîntecul te poate ajuta să cunoști oamenii, să-i înțelegi?

În ansamblul „Drujba“, Edith a cîntat la început melodia poloneză „Autobuzul roșu“. Acest cîntec a străbătut țara, uneori cu viteză mai mare decît cea a unui autobuz. Apoi, „Autobuzul roșu“ a primit noi călători, melodii noi. În repertoriul cîntăreței au intrat cîntece ale popoarelor sovietice, ale popoarelor lumii. Interpreta-filozof îi făcea pe ascultători să mediteze asupra melodiilor ascultate, să le pătrundă sensul.

Arta Edithei Pieha e o artă mare. Un cîntăreț are la dispoziție muzica și un text literar. Dar în interpretarea Piehei răzbate și un subtext alcătuit din sentimentele interpretei, din propriile sale emoții și observații. Cînd un interpret reușește să transmită publicului său muzica și textul, precum și subtextul, rezultă ceea ce se numește adevărata artă. Iar Edith Pieha reușește acest lucru. În arta ei se disting grația și gustul fin, sinceritatea și un simț muzical neobișnuit.

Edith Pieha a împlinit 28 de ani. Talentul ei e în plină înflorire, arta ei încîntă publicul sovietic, publicul țărilor pe care le vizitează și pe nenumărații ascultători ai înregistrărilor pe discuri și pe bandă. Publicul francez, în fața căruia a concertat nu de mult în cea mai mare sală de muzic-hall din Paris, „Olimpia“, o numește „O nouă Edith Piaf“. Și nu asemănarea numelui a determinat această comparație.

Cum vor arăta următorii nouă ani din viața artistei? Cine știe? Uneori — mai în glumă mai în serios — chiar Edith îi zugrăvește astfel, după ce în prealabil își pudrează părul și-și pune ochelarii:

— Iată-mă! Am intrat în clasă și de la înălțimea catedrei mă adresez cu voce potolită dar sigură: — Bună ziua, copii. Sînt noua voastră profesoară. Mă numesc... N-o să rămîn doar cît lumea pe scenă Doar sînt pedagog...

Acestea le spune, mai în glumă mai în serios. Și poate va fi chiar așa. Deocamdată, paralel cu activitatea artistică, ea își pregătește lucrarea de diplomă la facultate.

CĂLĂTORIE SAHISTĂ PE MERIDIANELE GLOBULUI

● *Spectator la fotbal sau la șah?* ● *Dăm legătura cu... Mar del Plata, Atena, Moscova și Wellington* ● *Sînteți la mutare, ce ați juca în locul maestrului X?*

E mult mai ușor să fiu spectator la un meci de fotbal decît la un turneu de șah!

O întîlnire sportivă cu mingea rotundă durează 90 de minute, o luptă la tabla pătrată necesită uneori mai mult chiar decît cinci ore...La o partidă de fotbal urmărești o singură minge și pe cei ce vin în contact cu ea. La un turneu șahist urmărești jocul, simultan, pe șase, opt, zece, table de demonstrație — în funcție de numărul participanților. Pe stadion, momentele de tensiune alternează cu cele de relaxare, în timp ce în sala de șah încordarea e mereu crescîndă și nu încetează decît o dată cu încheierea luptei... În sfîrșit, în tribune, spectatorului îi este suficient să-și manifeste nemulțumirea spunînd că X ar fi trebuit să șuteze ceva mai puternic, mai jos și mai la stînga, nefiind obligat să demonstreze el însuși cum ar fi fost de dorit să fie executată lovirea mingii. La șah, exigențele sînt incomparabil mai mari. Ca să convingi că maestrul Y nu a făcut cea mai bună mutare e nevoie ca tu, spectatorul din sală, să arăți concret care ar fi fost mutarea măiastră și s-o justifici...

Dar atît de mult handicapatul spectator șahist are un mare avantaj asupra colegului său din tribunele stadionului: el poate să asiste la orice meci de șah disputat oriunde în lume și oricînd, chiar și în urmă cu un secol! Cele mai bune partide jucate de Zamora și Piola, de Bindea și Cotormani, de Pele și Eusebio, nu mai pot și nu vor mai putea fi niciodată urmărite de spectatorii fotbaliști din lumea întreagă. Pe cînd o partidă de șah poate fi urmărită, rejucată mutare cu mutare și, uneori, cu comentariile ample chiar ale protagoniștilor, — oriunde, oricînd! Aceasta, evident, datorită faptului că, spre deosebire de sporturile cu mingea, o partidă de șah poate fi notată!

Astfel, chiar și dv., acum, vi se oferă posibilitatea să urmăriți, ca spectator, momente interesante din cîteva turnee internaționale disputate în diferite colțuri ale lumii. Vă invităm, deci, la o scurtă călătorie în lumea șahului.

Așadar, regia dați legătura pentru început cu Mar del Plata iar mașina timpului să înceapă derularea pînă în luna martie 1965.

INOVAȚIA LUI STEIN

Iată-ne spectatori în Argentina, la tradiționalul turneu de la Mar del Plata. Cine sînt combatanții care atrag în acest moment atenția celor din sală? Cu albele reprezentantul nostru Florin Gheorghiu. Cu negrele, Leonid Stein, mare maestru, fost campion al URSS. Iată poziția cu pricina

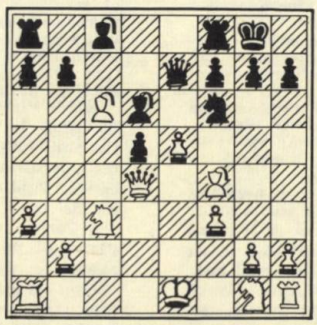

Pînă aici s-a ajuns după mutările caracteristice apărării nimzoindiene: *1. d4, Cf6 2.c4, e6 3.Cc3, Nb4 4.f3, d5 5.a3, Nd6* (o retragere neuzitată în marile turnee care s-ar părea că dă inițiativa albului) *6. e4* (amenințînd o „furculiță" la e5), *c5*! (o linie nouă de joc, care conferă partidei o importanță teoretică; iată-vă, așadar, și martori la un moment din dezvoltarea teoriei deschiderilor!) *7.c: d5, e: d5 8.e5, c:d4 9. D:d4, De7* (negrul contraatacă) *10. Nf4, Cc6* (lupta pentru controlul punctului e5 se ascute la maximum) *11. Nb5, 0—0 12. N: c6*. Iată-ne, așadar, la poziția din diagramă. Dv,. stimate cititor și spectator, urmează să vă dați acum părerea: ce ar trebui să joace negrul? N-o să răspundeți, de bună seamă, că el ar trebui să... tragă mai puternic și mai precis în poartă, ci veți da un răspuns concret și argumentat. Vă prevenim că este vorba de o mutare pe care nici măcar Florin Gheorghiu nu a prevăzut-o..

Și acum dăm legătura cu... Atena. Derulați mașina timpului pînă în anul 1937.

UN ATAC FORTE

Iată-vă acum spectatori la o partidă jucată de Routili și Pagantoniov. Albul a jucat inventiv și, în poziția de mai jos, a rămas îndelung pe gînduri.

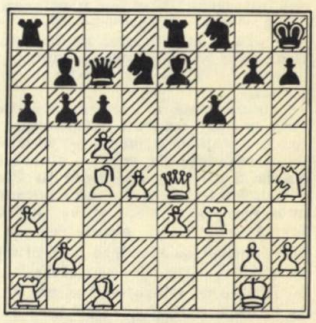

Este o poziție crucială. Desi cu o figură în minus, albul are un evident avantaj poziționat. Dv, ca spectatori, ce mutare propuneți pentru continuarea atacului? Vă prevenim că mutarea aleasă de Routili a smuls ropote de aplauze și a dat partidei un nimb de nemurire...

Și acum, legătura cu Olimpiada de la Moscova din 1956.

SECVENȚA OLIMPICA

Iată-ne acum urmărind retrospectiv un fragment din meciul jucat, în finala olimpică, de reprezentativa română cu cea iugoslavă. Să ne oprim la partida dintre Teodor Ghițescu, cu albele, și Karaklajic.

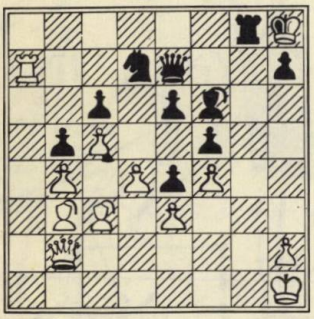

Campionul nostru, care a obținut atunci 7,5 puncte din zece partide — un punctaj excelent — a continuat în poziția de mai sus cu multă energie, destrămînd poziția adversarului său cu... Dar nu, vă rugăm pe dv. să găsiți mutarea cu ajutorul căreia Ghițescu l-a silit, după puțin timp, pe Karaklajic să se recunoască învins.

Și acum, vă propunem o ultimă legătură, cu Wellingtonul, unde veți putea urmări aspecte de la campionatul din 1962 al Noii Zeelande.

NEAPĂRATĂ NEVOIE DE CÎȘTIG

Tînăra revelație a Noii Zeelande, Sutton, joacă acum cu Christ Evans și, pentru a cîștiga campionatul țării, are neapărată nevoie de o victorie. A jucat gambitul regelui, adversarul său s-a apărat tenace și iată-l acum pe Sutton în continuarea ofensivei sale.

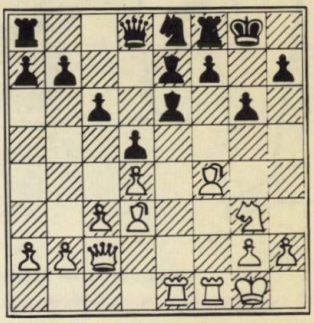

El e la mutare. Ce ați juca în locul lui?

*

Așadar, iată-ne la capătul scurtei noastre călătorii șahiste în care am fost nu numai spectatori dar și participanți activi la turneele vizitate. Pentru a vă convinge dacă ați făcut cele mai bune mutări, vă rugăm să întoarceți filele almanahului la pag. 203, unde veți găsi mutările cu care au continuat respectivele partide.

U. VĂLUREANU

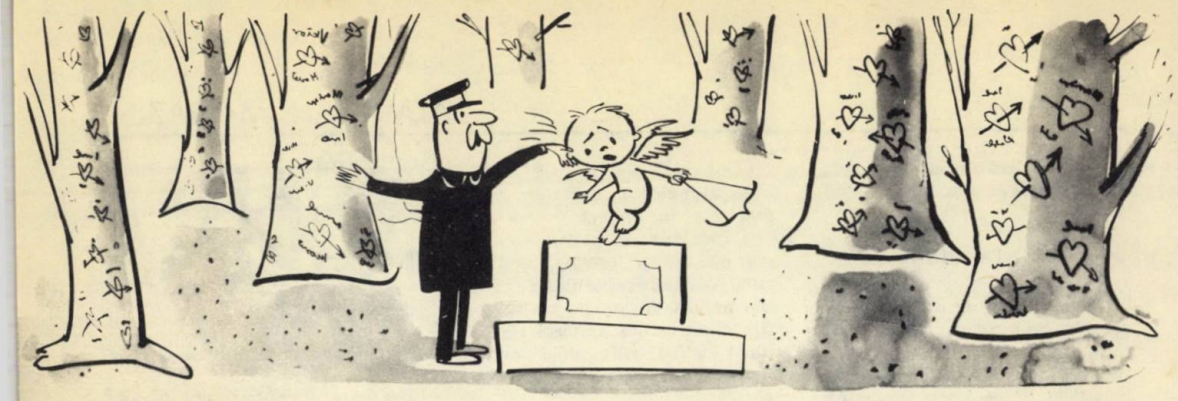

PAZNICUL — Strengarule! Uite ce se întîmplă din cauza ta cu toți copacii din jur!...

AMOR ŞI UMOR

de NELL COBAR

—Văd că le încercați calitatea... Doriți ceva foarte rezistent?
—Nu tocmai! Să ție taman un concediu!..

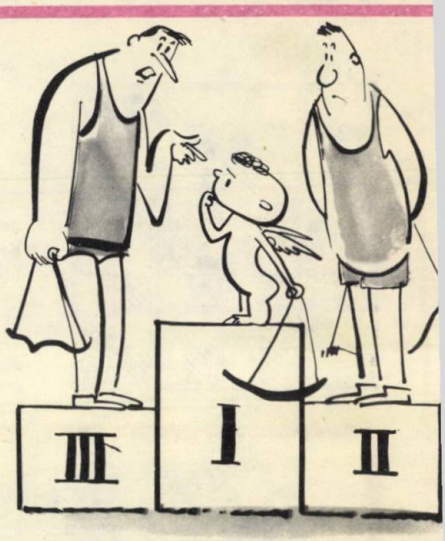

—Cum de-ți arunci săgețile la fix? Care-i secretul că-i nimerești pe toți?
—Nu-i nimeresc! Unii se mai fac!

—Îmi dai săgeata înapoi?! Doar te-am nimerit în plin!!
—Scuzați, sînt căsătorit!!

—Dacă nu știi să înoți, ce cauți în larg?
CUPIDON; — Ce să caut?! Cei doi îndrăgostiți s-au certat și mi-au făcut vînt în valuri!...